

บทที่ ๖
คดีฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐาน
ทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง

อ.อติคม อินทุภูติ
วันที่ ๔ กันยายน ๒๕๖๔

ชุดที่ 6

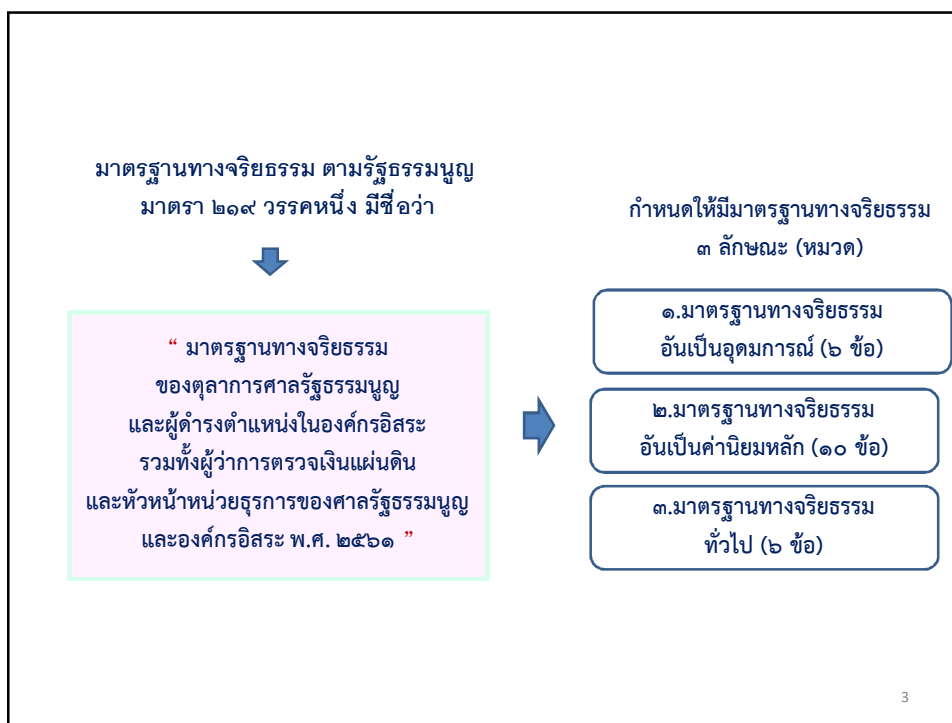
1

รัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐

มาตรา ๒๑๙ ให้ศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระร่วมกันกำหนดมาตรฐานทางจริยธรรมขึ้นใช้บังคับแก่ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญและผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ รวมทั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินและหัวหน้าหน่วยงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระ และเมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้ ทั้งนี้ มาตรฐานทางจริยธรรมดังกล่าวต้องครอบคลุมถึงการรักษาเกียรติภูมิและผลประโยชน์ของชาติ และต้องระบุให้ชัดแจ้งด้วยว่าการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมใดมีลักษณะร้ายแรง

ในการจัดทำมาตรฐานทางจริยธรรมตามวรรคหนึ่ง ให้รับฟังความคิดเห็นของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และคณะรัฐมนตรี ประกอบด้วย และเมื่อประกาศใช้บังคับแล้วให้ใช้บังคับแก่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา และคณะรัฐมนตรีด้วย แต่ไม่ห้ามสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา หรือคณะรัฐมนตรีที่จะกำหนดจริยธรรมเพิ่มขึ้นให้เหมาะสมกับการปฏิบัติหน้าที่ของตน แต่ต้องไม่ขัดหรือแย้งกับมาตรฐานทางจริยธรรมตามวรรคหนึ่ง และให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

2

“มาตรฐานทางจริยธรรมฯ พ.ศ. ๒๕๖๑”

สาระสำคัญ

ข้อ ๑ มาตรฐานทางจริยธรรมนี้เรียกว่า “มาตรฐานทางจริยธรรมของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ รวมทั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน และหัวหน้าหน่วยธุรการของศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระ พ.ศ. ๒๕๖๑”

ข้อ ๒ มาตรฐานทางจริยธรรมนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ มาตรฐานทางจริยธรรมนี้ให้ใช้บังคับแก่บุคคล ดังต่อไปนี้

(๑) ประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(๒) ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ ได้แก่ ประธานกรรมการและกรรมการการเลือกตั้ง ประธานผู้ตรวจการแผ่นดินและผู้ตรวจการแผ่นดิน ประธานกรรมการและกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ประธานกรรมการและกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน และประธานกรรมการและกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

(๓) ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน

(๔) หัวหน้าหน่วยงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระ ได้แก่ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง เลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

4

ข้อ ๓ วรรคสอง มาตรฐานทางจริยธรรมนี้ให้ใช้บังคับแก่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา และคณะรัฐมนตรี ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๑๙ วรรคสอง ด้วย

ข้อ ๔ ให้ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ประธานกรรมการการเลือกตั้ง ประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ประธานกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน และประธานสิทธิมนุษยชนแห่งชาติร่วมกันรักษาการตามมาตรฐานทางจริยธรรมนี้

5

หมวดที่ ๑ มาตรฐานทางจริยธรรมอันเป็นอุดมการณ์

๖ ข้อ

ข้อ ๕ ต้องยึดมั่นและธำรงไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

ข้อ ๖ ต้องพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์ เอกราช อธิปไตย บูรณภาพแห่งอาณาเขต และเขตที่ประเทศไทยมีสิทธิอธิปไตย เกียรติภูมิและผลประโยชน์ของชาติ ความมั่นคงของรัฐ และความสงบเรียบร้อยของประชาชน

ข้อ ๗ ต้องถือผลประโยชน์ของประเทศชาติเหนือกว่าประโยชน์ส่วนตน

ข้อ ๘ ต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ไม่แสวงหาประโยชน์โดยมิชอบเพื่อตนเองหรือผู้อื่น หรือมีพฤติการณ์ที่รู้เห็นหรือยินยอมให้ผู้อื่นใช้ตำแหน่งหน้าที่ของตนแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ

ข้อ ๙ ต้องไม่ขอ ไม่เรียก ไม่รับ หรือยอมจะรับทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดในประการที่อาจทำให้กระทบกระเทือนต่อการปฏิบัติหน้าที่

ข้อ ๑๐ ต้องไม่รับของขวัญของกำนัล ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด เว้นแต่เป็นการรับ จากการให้โดยธรรมจรรยา และการรับที่มีบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับให้รับได้

6

หมวดที่ ๒ มาตรฐานทางจริยธรรมอันเป็นค่านิยมหลัก

๑๐
ข้อ

ข้อ ๑๑ ไม่กระทำการอันเป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนกับประโยชน์ส่วนรวม ทั้งนี้ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม

ข้อ ๑๒ ยึดมั่นหลักนิติธรรมและประพฤติตนอยู่ในกรอบศีลธรรมอันดีของประชาชน

ข้อ ๑๓ ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความยุติธรรม เป็นอิสระ เป็นกลางและปราศจากอคติ โดยไม่หวั่นไหวต่ออิทธิพล กระแสสังคม หรือแรงกดดัน อันมิชอบด้วยกฎหมาย โดยคำนึงถึงสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ทั้งนี้ ตามความเหมาะสมแห่งสถานภาพ

ข้อ ๑๔ รักษาไว้ซึ่งความลับในการประชุม การพิจารณาวินิจฉัย รวมทั้งเคารพต่อมติของที่ประชุมฝ่ายข้างมาก และเหตุผลของทุกฝ่ายอย่างเคร่งครัด

ข้อ ๑๕ ให้ข้อมูลข่าวสารตามข้อเท็จจริงแก่ประชาชนหรือสื่อมวลชนอันอยู่ในความรับผิดชอบของตน ถูกต้องครบถ้วน และไม่บิดเบือน

ข้อ ๑๖ ไม่ให้คำปรึกษาแก่บุคคลภายนอก หรือแสดงความคิดเห็น หรือข้อมูลต่อสื่อสาธารณะ หรือสาธารณชนในเรื่องที่อยู่ในระหว่างการพิจารณา อันอาจก่อให้เกิดความเสียหายหรือเสียความเป็นธรรมแก่การปฏิบัติหน้าที่ เว้นแต่เป็นการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายขององค์กร

7

ข้อ ๑๗ ไม่กระทำการใดที่ก่อให้เกิดความเสื่อมเสียต่อเกียรติศักดิ์ของการดำรงตำแหน่ง

ข้อ ๑๘ ไม่ปล่อยปละละเลยหรือยินยอมให้บุคคลในครอบครัวหรือบุคคลที่อยู่ในกำกับดูแล หรือความรับผิดชอบของตน เรียก รับหรือยอมจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากคู่กรณี หรือจากบุคคลอื่นใด ในประการที่อาจทำให้กระทบกระเทือนต่อการปฏิบัติหน้าที่ของตน

ข้อ ๑๙ ไม่คบหาสมาคมกับคู่กรณี ผู้ประพฤติผิดกฎหมาย ผู้มีอิทธิพล หรือผู้มีความประพฤติ หรือผู้มีชื่อเสียงในทางเสื่อมเสีย อันอาจกระทบกระเทือนต่อความเชื่อถือศรัทธาของประชาชนในการปฏิบัติหน้าที่

ข้อ ๒๐ ไม่กระทำการอันมีลักษณะเป็นการลวงละเมิดหรือคุกคามทางเพศ จนเป็นเหตุทำให้ผู้ถูกกระทำได้รับความเดือดร้อนเสียหายหรือกระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่ โดยผู้ถูกกระทำอยู่ในภาวะจำต้องยอมรับในการกระทำนั้น

ไม่นำความสัมพันธ์ทางเพศที่ตนมีต่อบุคคลใดมาเป็นเหตุหรือมีอิทธิพลครอบงำให้ใช้ดุลพินิจในการปฏิบัติหน้าที่อันเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่บุคคลใด

8

หมวดที่ ๓ มาตรฐานทางจริยธรรมทั่วไป

๖ ข้อ

ข้อ ๒๑ ปฏิบัติหน้าที่ราชการอย่างเต็มกำลังความสามารถและยึดมั่นในความถูกต้องชอบธรรม โปร่งใสและตรวจสอบได้ และปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบแบบแผนของทางราชการ โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของชาติและความผาสุกของประชาชนโดยรวม

ข้อ ๒๒ อุทิศเวลาแก่ทางราชการ ไม่เบียดบังเวลาราชการไปประกอบธุรกิจ เพื่อประโยชน์ส่วนตัวหรือผู้อื่น

ข้อ ๒๓ ปฏิบัติต่อประชาชนด้วยความเต็มใจ ให้บริการด้วยความรวดเร็ว เสมอภาค ถูกต้อง โปร่งใส ปราศจากอคติ และเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

ข้อ ๒๔ ดูแลรักษาและใช้ทรัพย์สินของทางราชการอย่างประหยัด คุ่มค่า โดยระมัดระวังมิให้เสียหายหรือสิ้นเปลืองโดยไม่จำเป็น

ข้อ ๒๕ รักษาความลับของทางราชการตามกฎหมาย และระเบียบแบบแผนของราชการ

ข้อ ๒๖ ปฏิบัติ กำกับดูแลหรือบังคับบัญชาเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล การงบประมาณ และการดำเนินการอื่น ให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ และระบบคุณธรรม รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดความสามัคคีในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อประโยชน์ส่วนรวม

9

กรณีที่จะเป็นการฝ่าฝืนมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง

หมวดที่ ๑ มาตรฐานทาง
จริยธรรมอันเป็นอุดมการณ์
(๖ ข้อ)

หากฝ่าฝืน : ถือว่าร้ายแรง

หมวดที่ ๒ มาตรฐานทาง
จริยธรรมอันเป็นค่านิยมหลัก
(๑๐ ข้อ)

หากฝ่าฝืน : ร้ายแรงหรือไม่ ขึ้นอยู่กับ

- พฤติกรรมของการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติ
- เจตนา
- ความเสียหายที่เกิดจากการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติ

หมวดที่ ๓ มาตรฐานทาง
จริยธรรมทั่วไป (๖ ข้อ)

ข้อ ๒๗ การฝ่าฝืนและไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมในหมวด ๑ ให้ถือว่า มีลักษณะร้ายแรง การฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมในหมวด ๒ และหมวด ๓ จะถือว่า มีลักษณะร้ายแรงหรือไม่ ให้พิจารณาถึงพฤติกรรมของการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติ เจตนา และความร้ายแรงของ ความเสียหายที่เกิดจากการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติ นั้น

รัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐

มาตรา ๒๓๔ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) **ไต่สวนและมีความเห็น**กรณีมีการกล่าวหาว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ หรือผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน ผู้ใด มีพฤติการณ์ร่ำรวยผิดปกติ ทุจริตต่อหน้าที่ หรือจงใจปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง เพื่อดำเนินการต่อไปตามรัฐธรรมนูญหรือตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

มาตรา ๒๓๕ ภายใต้บังคับมาตรา ๒๓๖ ในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยหรือมีการกล่าวหาว่า ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเฉพาะที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ หรือผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินผู้ใด มีพฤติการณ์ตาม**มาตรา ๒๓๔**

(๑) ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติไต่สวนข้อเท็จจริง และหากมีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่เห็นว่าผู้นั้นมีพฤติการณ์หรือกระทำความผิดตามที่ไต่สวนให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

11

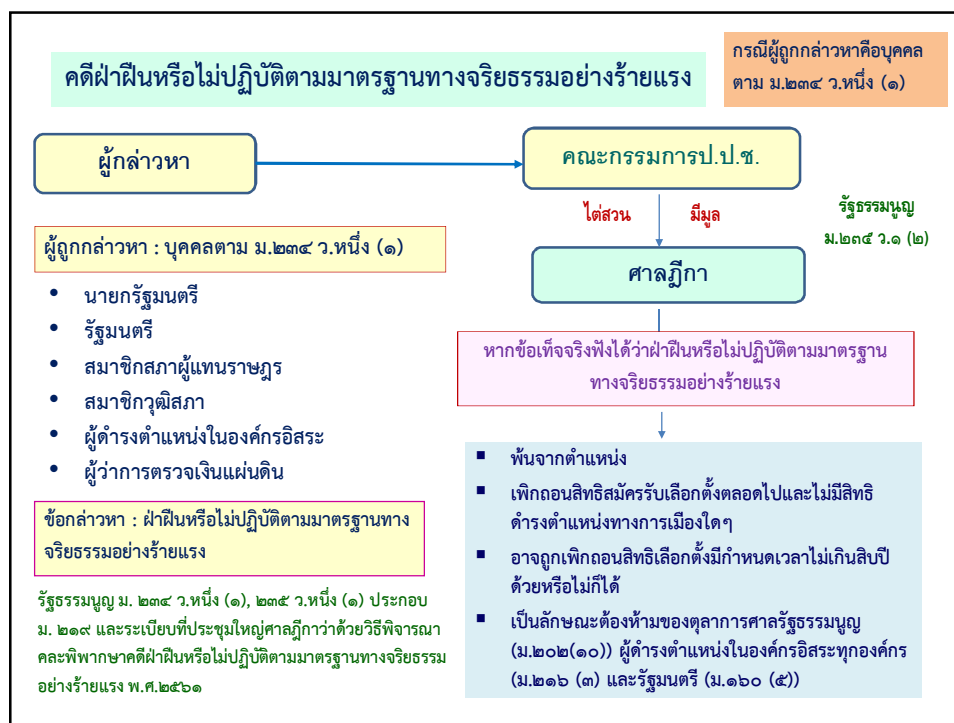
(๑) ถ้าเป็นกรณี**ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง** ให้เสนอเรื่องต่อ**ศาลฎีกา**เพื่อวินิจฉัย ทั้งนี้ ให้นำความในมาตรา ๒๒๖ บรรทัดเจ็ด มาใช้บังคับแก่การพิจารณาพิพากษาของศาลฎีกาโดยอนุโลม

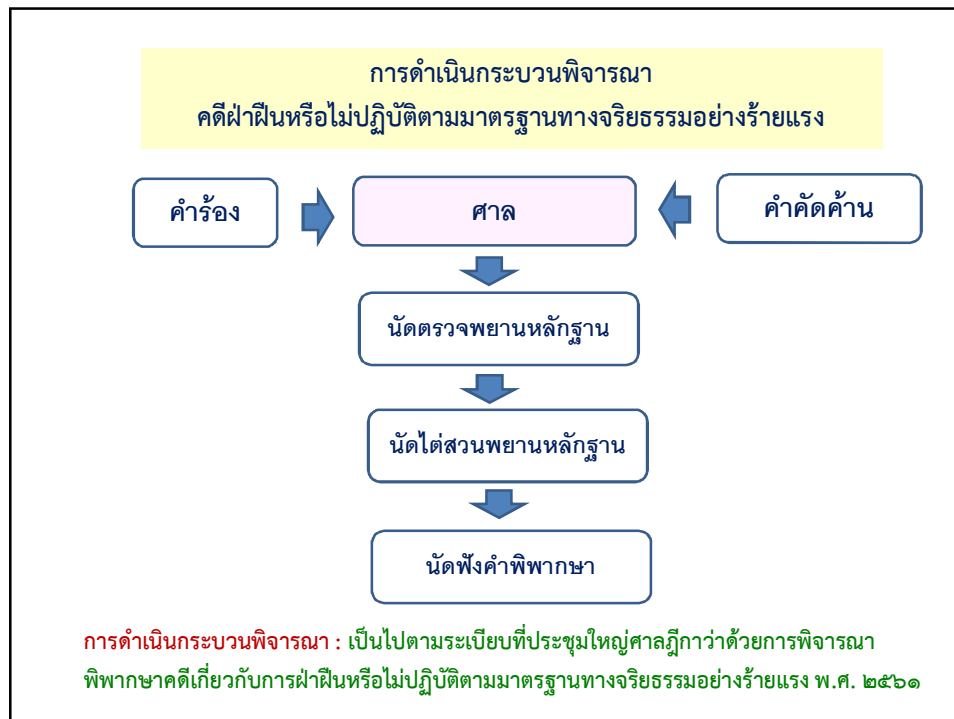
(๒) กรณีอื่นนอกจาก (๑) ให้ส่งสำนวนการไต่สวนไปยังอัยการสูงสุดเพื่อดำเนินการฟ้องคดีต่อ**ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง** ...

วรรคสาม เมื่อศาลฎีกา...ประทับรับฟ้อง ให้ผู้ถูกกล่าวหาหยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าจะมีคำพิพากษา เว้นแต่ศาลฎีกา...จะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น ในกรณีที่ศาลฎีกา... มีคำพิพากษาว่าผู้ถูกกล่าวหา**มีพฤติการณ์หรือกระทำความผิดตามที่ถูกกล่าวหา** แล้วแต่กรณี ให้ผู้ต้องคำพิพากษานั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันหยุดปฏิบัติหน้าที่ และให้**เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง**ของผู้นั้นและจะ**เพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง** มีกำหนดเวลาไม่เกินสิบปีด้วยหรือไม่ก็ได้

ผู้ใดถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งไม่ว่าในกรณีใด ผู้นั้น**ไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งหรือสมัครรับเลือกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นตลอดไป** และ**ไม่มีสิทธิดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ**

12

**คดีฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมร้ายแรง
ที่ขึ้นสู่ศาลฎีกา**

กลุ่มที่ ๑ คดียึดถือที่ดินโดยมิชอบและบุกรุกป่า

คดีที่ ๑ ยึดถือและครอบครองที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินที่จังหวัดราชบุรี (ศาลฎีกาฟังว่าฝ่าฝืนมาตรฐานทางจริยธรรมฯ ข้อ ๓ ข้อ ๑๗ ประกอบข้อ ๒๗ วรรคสอง)

คดีที่ ๒ บุกรุกป่าที่จังหวัดปราจีนบุรี (ศาลฎีกาฟังว่าฝ่าฝืนมาตรฐานทางจริยธรรมฯ ข้อ ๘ ประกอบข้อ ๒๗ วรรคหนึ่ง และข้อ ๑๗ ประกอบข้อ ๒๗ วรรคสอง)

คดีที่ ๓ บุกรุกป่าที่จังหวัดปราจีนบุรี (จำนำยศคดี)

คดีที่ ๔ ยึดถือและครอบครองที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินที่จังหวัดกำแพงเพชร (ศาลฎีกาฟังว่า เนื้อที่เล็กน้อยเพียง ๒ งาน ๘๘ ตร.วา ไม่ถือว่าเป็นการฝ่าฝืนมาตรฐานทางจริยธรรมฯ ที่มีลักษณะร้ายแรง พิพากษายกคำร้อง)

คดีที่ ๕ ซื้อและครอบครองที่ดินในโครงการจัดที่ดินผืนใหญ่ที่จังหวัดนครพนม (ศาลฎีกาฟังว่าฝ่าฝืนมาตรฐานทางจริยธรรมฯ ข้อ ๗ ประกอบข้อ ๓ และข้อ ๒๗ วรรคหนึ่ง และข้อ ๑๗ ประกอบข้อ ๒๗ วรรคสอง)

คดีหมายเลขแดงที่ คมจ ๑./๒๕๖๕

คดีนี้ คณะกรรมการป.ป.ช. ผู้ร้องยื่นคำร้องว่า ผู้คัดค้านซึ่งดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ครอบครองที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ขอให้ศาลฎีกามีคำพิพากษาหรือคำสั่งว่า ผู้คัดค้านฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง ให้ผู้คัดค้านหยุดปฏิบัติหน้าที่นับแต่วันที่ศาลฎีการับคำร้อง จนกว่าจะมีคำพิพากษา ให้ผู้คัดค้านพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันหยุดปฏิบัติหน้าที่ เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้คัดค้านและเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดเวลาไม่เกินสิบปี ตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๒๓๕ พ.ร.ป.ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๘๗ และมาตรฐานทางจริยธรรมของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ รวมทั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินและหัวหน้าหน่วยงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระ พ.ศ. ๒๕๖๑ ข้อ ๓ ข้อ ๑๑ ข้อ ๑๗ ประกอบข้อ ๒๗ วรรคสอง ผู้คัดค้านยื่นคำคัดค้านขอให้ยกคำร้อง

17

ศาลฎีกาวินิจฉัยความว่า การกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนมาตรฐานทางจริยธรรมฯ พ.ศ. ๒๕๖๑ ข้อ ๑๑ จะต้องมีกรกระทำที่ขัดกันแห่งผลประโยชน์ โดยจะต้องมีสถานการณ์หรือการกระทำที่บุคคลในองค์กรหรือหน่วยงานนั้นๆ มีผลประโยชน์ส่วนตนอันอาจกระทบต่อการวินิจฉัยสั่งการหรือการใช้ดุลพินิจในการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ในตำแหน่งของบุคคลนั้น โดยอาจเป็นอำนาจหน้าที่ในการกำกับ ดูแล ควบคุม หรือตรวจสอบในเรื่องที่ตนมีผลประโยชน์เกี่ยวข้องด้วย ผู้คัดค้านดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีหน้าที่หลักในทางนิติบัญญัติ ผู้คัดค้านไม่ได้มีอำนาจหน้าที่โดยตรงในการกำกับ ดูแล ควบคุม หรือตรวจสอบการปฏิบัติงานของกรมป่าไม้ และสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม การเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่มีผลต่อการวินิจฉัยคุณสมบัติของผู้คัดค้านในการที่จะมีสิทธิครอบครองที่ดินในเขตป่า เขตป่าสงวนแห่งชาติและเขตปฏิรูปที่ดิน ข้อเท็จจริงรับฟังไม่ได้ว่า ผู้คัดค้านกระทำการอันเป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนกับประโยชน์ส่วนรวม ทั้งนี้ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม อันถือว่ามีลักษณะร้ายแรง ตามมาตรฐานทางจริยธรรมฯ พ.ศ. ๒๕๖๑ ข้อ ๑๑ ประกอบข้อ ๓ และข้อ ๒๗ วรรคสอง

18

มีปัญหาต้องวินิจฉัยประการต่อไปว่า ผู้คัดค้านกระทำการที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อเกียรติศักดิ์ของการดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร อันถือว่ามีลักษณะร้ายแรง ตามมาตรฐานทางจริยธรรมฯ พ.ศ. ๒๕๖๑ ข้อ ๑๗ ประกอบข้อ ๓ และข้อ ๒๗ วรรคสอง หรือไม่

ศาลฎีกาวินิจฉัยความว่า

- ผู้คัดค้านครอบครองที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน ๖๖๕ ไร่ ๑ งาน ๕๓ ตารางวา โดยไม่มีเอกสารสิทธิใดที่จะใช้ยื่นกับรัฐได้

- สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมประกาศให้ประชาชนในพื้นที่ใกล้เคียงกับที่ดินพิพาทเข้าสู่กระบวนการปฏิรูปที่ดินตั้งแต่เมื่อปี ๒๕๕๔ และเมื่อวันที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๖๒ ผู้คัดค้านไม่เข้าสู่กระบวนการปฏิรูปที่ดินเพราะทราบดีว่า การเข้าสู่กระบวนการปฏิรูปที่ดินอาจมีผลให้ผู้คัดค้านสูญเสียการครอบครองที่ดินพิพาท (ให้สิทธิคนละ ๕๐ ไร่)

- เพิ่งคืนที่ดินเมื่อวันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๖๒ ภายหลังผู้คัดค้านถูกร้องเรียนและมีการเข้าตรวจสอบพร้อมตรวจยึดที่ดิน

- ผู้คัดค้านเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๔ สมัย ย่อมมีความรู้เกี่ยวกับการได้รับการจัดสรรที่ดินในเขตปฏิรูปเป็นอย่างดี

19

- การที่ผู้คัดค้านครอบครองที่ดินพิพาท ย่อมทำให้ประชาชนทั่วไปเกิดความเคลือบแคลงใจว่า เหตุใดผู้คัดค้านซึ่งดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจึงสามารถครอบครองที่ดินจำนวนหลายร้อยไร่ในเขตปฏิรูปที่ดินได้

- ผู้คัดค้านเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ดินมีโฉนดที่ดินและ น.ส. ๓ ก. หลายสิบแปลง ผู้คัดค้านจึงมิใช่ผู้ไม่มีที่ดินเป็นของตนเอง และผู้คัดค้านยังมีทรัพย์สินรวมกว่า ๑๖๓ ล้านบาท ไม่เป็นคนยากจน จึงขาดคุณสมบัติมาตั้งแต่ต้น ย่อมเป็นเรื่องที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งควรเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ประชาชนทั่วไปไม่พึงปฏิบัติ

- การกระทำของผู้คัดค้านจึงเป็นการก่อให้เกิดความเสียหายต่อเกียรติศักดิ์ในการดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตามมาตรฐานทางจริยธรรมฯ พ.ศ. ๒๕๖๑ ข้อ ๑๗ ซึ่งจริยธรรมข้อนี้หมายถึง การรักษาชื่อเสียงของตำแหน่งหน้าที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการไม่ประพฤติปฏิบัติตนหรือดำเนินการอื่นใดที่ส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์และเกิดความเสียหายต่อชื่อเสียงของผู้ดำรงตำแหน่งและองค์กรของผู้ดำรงตำแหน่ง แม้จะมีได้เป็นการใช้อำนาจหน้าที่ของตนโดยตรงก็ตาม

20

ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า ผู้คัดค้านได้กระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๕ วรรคหนึ่ง (๑) ประกอบความในหมวด ๒ มาตราฐานทางจริยธรรมอันเป็นค่านิยมหลัก ข้อ ๑๗ ประกอบข้อ ๓ และข้อ ๒๗ วรรคสอง เนื่องจากการกระทำที่ก่อให้เกิดความเสื่อมเสียต่อเกียรติศักดิ์ของการดำรงตำแหน่ง อันมีพฤติกรรมที่มีลักษณะของความเสียหายที่เกิดจากการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง

พิพากษาว่า ผู้คัดค้านฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๕ วรรคหนึ่ง (๑) วรรคสาม และวรรคสี่ ประกอบพ.ร.บ. ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๘๑ และมาตรา ๘๗ และมาตรฐานทางจริยธรรมฯ ข้อ ๓ ข้อ ๑๗ ประกอบข้อ ๒๗ วรรคสอง ให้ผู้คัดค้านพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดราชบุรี นับแต่วันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๔ อันเป็นวันที่ศาลฎีกามีคำสั่งให้ผู้คัดค้านหยุดปฏิบัติหน้าที่ ให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้คัดค้านตลอดไป รวมถึงไม่มีสิทธิดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๕ วรรคสี่ และเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้คัดค้านมีกำหนดเวลา ๑๐ ปี นับแต่วันที่ศาลฎีกามีคำพิพากษา คำขออื่นนอกจากนี้ให้ยก

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ คมจ ๓/๒๕๖๖

คดีนี้ คณะกรรมการป.ป.ช.ยื่นคำร้องว่า ผู้คัดค้านซึ่งดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ดำเนินการออกโฉนดที่ดิน ๓ แปลง โดยมีขอบและโดยทุจริต เป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมฯ ข้อ ๘, ๑๑ และ ๑๗ ประกอบข้อ ๒๗ ขอให้พ้นจากตำแหน่งนับแต่วันหยุดปฏิบัติหน้าที่และเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งกับเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งเป็นเวลาไม่เกินสิบปี

ศาลฎีกามีคำวินิจฉัยความว่า

- เมื่อความปรากฏในระหว่างพิจารณาคดีนี้ว่า ศาลฎีกาในคดีหมายเลขแดงที่ คมจ.๒/๒๕๖๖ มีคำพิพากษาถึงที่สุดว่า ผู้คัดค้านฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานจริยธรรมอย่างร้ายแรง ให้ผู้คัดค้านพ้นจากตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการนับแต่วันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๖๔ ให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้คัดค้านตลอดไป และเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้คัดค้านมีกำหนดสิบปีนับแต่วันที่ศาลฎีกามีคำพิพากษาแล้ว

- เมื่อคดีนี้มีคำขอบังคับเช่นเดียวกันกับในคดีก่อนโดยมิได้มีคำขอบังคับอย่างอื่นใดอีก ศาลจะได้สวนพยานหลักฐานและคำขอบังคับของผู้ร้องในคดีนี้เกี่ยวกับมาตรฐานทางจริยธรรมของผู้คัดค้านที่ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการในตำแหน่งเดียวกันกับในคดีก่อนไม่ได้ เพราะศาลฎีกาได้มีคำพิพากษาให้ผู้คัดค้านพ้นจากตำแหน่งช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ และเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้คัดค้านตลอดไปแล้ว

- ส่วนการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งซึ่งเป็นมาตรการจำกัดสิทธิทางการเมืองนั้นมีลักษณะเป็นเพียงคำขออุปกรณ์ในคดีจริยธรรม ดังนั้น เมื่อคดีนี้ศาลไม่จำต้องวินิจฉัยว่าผู้คัดค้านฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานจริยธรรมหรือไม่ เพราะไม่อาจบังคับตามคำขอบังคับหลักของผู้ร้องได้ คำขอให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้ร้องซึ่งเป็นคำขออุปกรณ์จึงย่อมไม่มีประโยชน์ที่จะวินิจฉัยเช่นเดียวกัน

พิพากษาให้จำหน่ายคดีเสียออกจากสารบบความ

23

ข้อสังเกต : คำพิพากษากฎีกาลับนี้วางหลักว่า เมื่อศาลฎีกาเคยมีคำพิพากษาว่าบุคคลใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรม มีบทลงโทษให้พ้นจากตำแหน่งและเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง กับเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งเป็นเวลาสิบปีนับแต่วันที่ศาลฎีกามีคำพิพากษาแล้ว คณะกรรมการป.ป.ช.จะนำการกระทำในเรื่องเดียวกันครั้งอื่นหรือการกระทำเรื่องอื่นมายื่นคำร้องต่อศาลฎีกาเพื่อให้มีคำสั่งว่าผู้นั้นฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรงเพื่อให้มีคำสั่งให้พ้นจากตำแหน่งและเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งกับเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งเป็นเวลาสิบปีอีกไม่ได้ เพราะผู้นั้นถูกสั่งให้พ้นจากตำแหน่งและเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งตลอดไป อันเป็นคำขอหลักของคดีฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรงไปแล้ว ส่วนโทษเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งเป็นเพียงโทษอุปกรณ์ เมื่อไม่อาจบังคับตามคำขอหลัก (ให้พ้นจากตำแหน่งและเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง) ย่อมไม่มีประโยชน์ที่จะรับวินิจฉัยคำร้องที่ยื่นเข้ามาอีกเช่นเดียวกัน (ผู้ร้องอ้างว่าไม่ใช้การยื่นคำร้องซ้ำเพราะหากศาลเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดเวลาไม่เกินสิบปีระยะเวลาเริ่มต้นจะต่างจากคดีก่อน)

24

คดีหมายเลขแดงที่ คมจ ๓/๒๕๖๙

คดีนี้ คณะกรรมการป.ป.ช. ผู้ร้องยื่นคำร้องขอให้ศาลฎีกามีคำพิพากษาหรือคำสั่งว่า ผู้คัดค้านซึ่งดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เคยดำรงตำแหน่งรมช.กระทรวงเกษตรฯ ครอบครองที่ดินในโครงการจัดที่ดินผืนใหญ่ฯ โดยมิชอบ เป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๕ พ.ร.บ.ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๘๗ และมาตรฐานทางจริยธรรมของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ รวมทั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินและหัวหน้าหน่วยงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระ พ.ศ. ๒๕๖๑ ข้อ ๗ ข้อ ๑๗ ประกอบข้อ ๓ และข้อ ๒๗ และข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและกรรมาธิการ พ.ศ. ๒๕๖๓ ข้อ ๙ และข้อ ๑๐ ให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้คัดค้านและเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดเวลาไม่เกินสิบปี ผู้คัดค้านยื่นคำคัดค้านขอให้ยกคำร้อง

25

ศาลฎีกาวินิจฉัยความว่า

- ผู้คัดค้านดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๔ สมัย และได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ฯ ระหว่างวันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๕๓ ถึงวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๕๒ ถึงวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔
- ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า ผู้คัดค้านซื้อและครอบครองที่ดินในโครงการจัดที่ดินผืนใหญ่แปลงป่าดงพญาไฟจากประชาชนผู้รับสิทธิในที่ดิน ๔๐ แปลง เนื้อที่ ๒๒๐ ไร่ มูลค่าประมาณ ๖,๖๐๐,๐๐๐ บาท ซึ่งเป็นโครงการจัดที่ดินเพื่อให้ประชาชนอยู่อาศัยและทำมาหาเลี้ยงชีพตามประมวลกฎหมายที่ดิน โดยไม่มีคุณสมบัติที่จะได้รับการจัดสรรที่ดินตามระเบียบว่าด้วยการจัดที่ดินเพื่อประชาชน ลงวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๔๙ และโดยไม่ได้รับอนุญาตจากทางราชการ
- ผู้คัดค้านยึดถือครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินดังกล่าวต่อเนื่องมาตั้งแต่เข้าดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร วาระ ๑ เมื่อปี ๒๕๓๒ จนถึงวันที่มาตรฐานทางจริยธรรมฯ มีผลใช้บังคับ

26

- การครอบครองที่ดินดังกล่าวเป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ในฐานะผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง (น่าจะหมายถึงช่วงเป็นรมช.เกษตร) กับการบริหารจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ของรัฐตามระเบียบกฎหมาย ซึ่งมีเจตนารมณ์ในการช่วยเหลือประชาชนผู้ยากจนและเกษตรกรเพื่อแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำและยากจนอันเนื่องมาจากการไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเองหรือไม่มีที่ดินเพียงพอในการประกอบการทำมาหาเลี้ยงชีพ มิใช่ดำเนินการเพื่อให้ที่ดินตกแก่ผู้คัดค้านที่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง โดยไม่คำนึงถึงผลประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชน ตามนัยหมวด ๑ มาตรฐานทางจริยธรรมอันเป็นอุดมการณ์ ข้อ ๗ ซึ่งให้ถือว่ามัลักษณะร้ายแรง ตามมาตรฐานทางจริยธรรมฯ ข้อ ๗ ประกอบข้อ ๓ และข้อ ๒๗ วรรคหนึ่ง

- การกระทำของผู้คัดค้านดังกล่าวยังเป็นการกระทำที่ไม่รักษาไว้ซึ่งเกียรติศักดิ์ เป็นเหตุให้ประชาชนขาดความเชื่อถือศรัทธาต่อความเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและเป็นแบบอย่างที่ไม่พึงปฏิบัติแก่ประชาชนทั่วไป ก่อให้เกิดความเสียหายแก่การบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการจัดที่ดินเพื่อประชาชนตามกฎหมาย จึงเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมฯ ข้อ ๑๗ ประกอบข้อ ๒๗ วรรคสอง ที่มีลักษณะร้ายแรงด้วยเช่นกัน

27

พิพากษาว่า ผู้คัดค้านฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๕ ประกอบพ.ร.บ. ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๘๗ และมาตรฐานทางจริยธรรมของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ รวมทั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน และหัวหน้าหน่วยงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระ พ.ศ. ๒๕๖๑ ข้อ ๗ ประกอบข้อ ๓ และข้อ ๑๗ ประกอบข้อ ๒๗ วรรคสอง ให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้คัดค้านตลอดไป รวมถึงไม่มีสิทธิดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๓๕ วรรคสาม วรรสี่ และเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้คัดค้านมีกำหนด ๑๐ ปี นับแต่วันมีคำพิพากษา

28

คดีฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมร้ายแรง
ที่ขึ้นสู่ศาลฎีกา

กลุ่มที่ ๒ คดีเรียกสินบน : คดีเรียกเงินอับติกรมทรัพยากรน้ำบาดาล (ศาลฎีกาฟังว่า
ฝ่าฝืนมาตรฐานทางจริยธรรมฯ ข้อ ๗ ข้อ ๘ และข้อ ๙ ประกอบข้อ ๒๗ วรรคหนึ่ง)

29

คำพิพากษาฎีกาที่ คมจ ๑/๒๕๖๖

คดีเรียกสินบน

คดีนี้ ผู้ร้องยื่นคำร้องว่า ผู้คัดค้านในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และเป็น
กรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ
พ.ศ. ๒๕๖๔ และอนุกรรมาธิการแผนงานบูรณาการ ๒ ในคณะกรรมาธิการวิสามัญฯ มี
พฤติการณ์ในการใช้หน้าที่และอำนาจตามกฎหมายเพื่อเรียกรับผลประโยชน์จากการ
พิจารณางบประมาณของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล อันเป็นการกระทำการฝ่าฝืนหรือไม่
ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง ตามมาตรฐานทางจริยธรรมของตุลาการ
ศาลรัฐธรรมนูญ และผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ รวมทั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน
และหัวหน้าหน่วยงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระ พ.ศ. ๒๕๖๑ ข้อ ๗ ข้อ ๘
ข้อ ๙ ประกอบ ข้อ ๒๗

ผู้คัดค้านให้การปฏิเสธ

ศาลฎีกาวินิจฉัยความว่าผู้ร้องมีนายศักดิ์ดา อับติกรมทรัพยากรน้ำบาดาลซึ่ง
เป็นประจักษ์พยาน นายภาดลฯ อับติกรมทรัพยากรน้ำ นายสุรินทร์ฯ รองอับติกรม
ทรัพยากรน้ำบาดาล และนางนันทนาฯ อนุกรรมาธิการและเลขานุการของ

30

คณะกรรมการพิจารณาแผนงาน บูรณาการ ๒ เบิกความยืนยันข้อเท็จจริงต้องกันในสาระสำคัญว่า ผู้คัดค้านให้นางนันทนาโทรศัพท์หานายศักดิ์ดาและนายภาดลซึ่งมีกำหนดเข้าชี้แจงงบประมาณในวันรุ่งขึ้นให้โทรศัพท์หาผู้คัดค้าน และผู้คัดค้านพูดคุยโทรศัพท์กับนายศักดิ์ดาและนายภาดลหลายครั้ง เรียกเงินหรือขอผลประโยชน์จากโครงการในการจัดทำคำของบประมาณ เมื่อพิจารณาประกอบกับข้อมูลการใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ซึ่งผู้คัดค้านยอมรับว่าโทรศัพท์หานายศักดิ์ดาและนายภาดลจริง เพียงแต่ปฏิเสธว่าไม่ได้เรียกเงิน เห็นได้ว่า การโทรศัพท์ติดต่อระหว่างผู้คัดค้านกับนายศักดิ์ดาและนายภาดลเกิดขึ้นในระยะเวลาต่อเนื่องเชื่อมโยงกัน นอกจากนี้ผู้ร้องยังมีพยานบุคคลแวดล้อมอื่นยืนยันชี้ให้เห็นถึงพฤติการณ์ตามคำร้องสนับสนุนคำเบิกความของประจักษ์พยานให้น้ำหนักส่วนที่ผู้คัดค้านอ้างว่าไม่ได้โทรศัพท์เรียกเงินจากนายศักดิ์ดา เพียงแต่ขอให้เตรียมแบบแปลนและประมาณราคามาเพื่อพิจารณาในวันรุ่งขึ้นตามหน้านั้น มีผู้คัดค้านเบิกความเพียงลำพัง ขัดแย้งกับข้อเท็จจริงที่ได้ความจากการไต่สวนพยานบุคคลอื่น และแนวปฏิบัติของคณะกรรมการหรืออนุกรรมการที่ชอบจะแจ้งให้ฝ่ายเลขานุการการประชุมดำเนินการแทน โดยไม่จำเป็น

31

จะต้องโทรศัพท์ติดตามเอกสารด้วยตนเอง อันจะเป็นเหตุให้ผู้ซึ่งมีหน้าที่ต้องชี้แจงทราบล่วงหน้าและเป็นช่องทางให้เกิดการสมรู้เพื่อให้มีการผ่านการพิจารณางบประมาณได้ ส่วนที่ต่อสู้ว่า นายศักดิ์ดามีสาเหตุโกรธเคืองมาก่อนนั้น แม้จะมีพยานบุคคลมาเบิกความตรงกับที่ผู้คัดค้านให้การไว้ในชั้นไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ก็ตาม แต่ผู้คัดค้านไม่ได้ยกเหตุดังกล่าวขึ้นทันทีที่มีโอกาส กลับปล่อยเวลาให้เนิ่นนานออกไป ทั้งเหตุที่อ้างก็ไม่ใช่สาเหตุส่วนตัวอันร้ายแรงถึงขนาดต้องปิ่นแต่งเรื่องขึ้น จึงไม่มีน้ำหนักให้รับฟัง และที่ต่อสู้ว่าอนุกรรมการไม่มีอำนาจปรับลดงบประมาณนั้น แม้คณะกรรมการจะไม่มีอำนาจในการพิจารณาปรับลดงบประมาณโดยเบ็ดเสร็จเด็ดขาด แต่ก็มีอำนาจทำรายงานเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการวิสามัญฯ เพื่อให้ความเห็นชอบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้คัดค้านเป็นหนึ่งในคณะกรรมการวิสามัญฯ เองด้วย ย่อมมีอำนาจแสดงความคิดเห็นสนับสนุนรายงานที่คณะกรรมการฯ จัดทำขึ้นซึ่งอาจให้คุณและให้โทษแก่หน่วยงานที่ขอรับการจัดสรรงบประมาณได้ ข้อต่อสู้ของผู้คัดค้านจึงฟังไม่ขึ้น

32

ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า ผู้คัดค้านในฐานะอนุกรรมการฯ โทรศัพท์หาอธิบดีกรมทรัพยากรน้ำบาดาลซึ่งมีกำหนดเข้าชี้แจงงบประมาณในวันรุ่งขึ้น เพื่อเรียกเงินหรือขอผลประโยชน์จากโครงการในการจัดทำค่าของงบประมาณ โดยอาศัยที่ตนมีอำนาจหน้าที่เสนอปรับลดงบประมาณ อันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง

พิพากษาว่า ผู้คัดค้านฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๕ วรรคหนึ่ง (๑) ประกอบมาตรฐานทางจริยธรรมของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ รวมทั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน และหัวหน้าหน่วยงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระ พ.ศ. ๒๕๖๑ ข้อ ๗ ข้อ ๘ และข้อ ๙ ประกอบข้อ ๒๗ วรรคหนึ่ง ให้ผู้คัดค้านพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดมุกดาหาร นับแต่วันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๔ อันเป็นวันที่ศาลฎีกามีคำสั่งให้ผู้คัดค้านหยุดปฏิบัติหน้าที่ ให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้คัดค้านตลอดไปและไม่มีสิทธิดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ และเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้คัดค้านมีกำหนดเวลา ๑๐ ปี นับแต่วันที่ศาลฎีกามีคำพิพากษา

33

ข้อสังเกต

- อัยการสูงสุดเป็นโจทก์ฟ้องผู้คัดค้านในคดีนี้เป็นจำเลยในคดีอาญาต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองด้วย ศาลฯ มีคำพิพากษาว่า จำเลยกระทำความผิดตามพ.ร.บว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๘๗ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๗๓ และ ๑๔๙ ลงโทษตามมาตรา ๑๔๙ บทหนัก จำคุก ๖ ปี กับให้จำเลยพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่ ๑๙ เมษายน ๒๕๖๔ อันเป็นวันที่ศาลฎีกามีคำสั่งให้หยุดปฏิบัติหน้าที่ และให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของจำเลยตลอดไป โดยไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งหรือสมัครรับเลือกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกสภาท้องถิ่นตลอดไป และไม่มีสิทธิดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ ตามพ.ร.บว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๘๑ วรรคหนึ่ง และวรรคสอง (คดี อม.๘/๒๕๖๖) จำเลยยื่นอุทธรณ์ต่อที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา องค์กรพิจารณาอุทธรณ์พิพากษายืน

34

คดีฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมร้ายแรงที่ขึ้นสู่ศาลฎีกา

กลุ่มที่ ๓ คดีความประพฤติ : คดีโพสต์ภาพและข้อความหมิ่นเป็นนิสิต (ศาลฟังว่าฝ่าฝืนมาตรฐานทางจริยธรรมฯ ข้อ ๖ ประกอบข้อ ๒๗ วรรคหนึ่ง)

35

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ คมจ. ๕/๒๕๖๖

คดีโพสต์ภาพ

คดีนี้ผู้ร้องยื่นคำร้องว่า ผู้คัดค้านโพสต์ภาพถ่ายและข้อความตามคำร้อง ข้อ ๔.๑ (๑) ถึง (๖) ในลักษณะเป็นการกระทำความผิดอันมีควรต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ ลงในเว็บไซต์เฟซบุ๊กของผู้คัดค้าน ต่อมาผู้คัดค้านได้รับเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ภาพถ่ายและข้อความดังกล่าวยังคงปรากฏอยู่ในบัญชีการใช้งานเฟซบุ๊กของผู้คัดค้านในลักษณะเป็นสาธารณะ บุคคลทั่วไปสามารถเข้าไปดูได้อย่างต่อเนื่อง โดยผู้คัดค้านมิได้กระทำการใดๆ หรือลบภาพและข้อความดังกล่าวออกจากบัญชีเฟซบุ๊กของผู้คัดค้าน เป็นการแสดงออกถึงการไม่เคารพและเทิดทูนต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ อันเป็นการไม่ยึดมั่นและธำรงไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และเป็นการไม่พิทักษ์รักษาไว้ซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์ ขอให้พิพากษาว่า ผู้คัดค้านฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง กับเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งและเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของ ผู้คัดค้านมีกำหนดเวลาไม่เกินสิบปี ตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๒๓๕ พ.ร.ป.ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๘๗ และมาตรฐานทางจริยธรรมฯ พ.ศ. ๒๕๖๑ ข้อ ๕ ข้อ ๖ และข้อ ๒๗

ผู้คัดค้านยื่นคำคัดค้านขอให้ยกคำร้อง

36

ศาลฎีกาวินิจฉัยความว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒ บัญญัติว่า “ประเทศไทยมีการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข” มาตรา ๖ บัญญัติว่า “องค์พระมหากษัตริย์ทรงดำรงอยู่ในฐานะอันเป็นที่เคารพสักการะ ผู้ใดจะละเมิดมิได้” และหมวด ๔ หน้าที่ของปวงชนชาวไทย มาตรา ๕๐ บัญญัติว่า “บุคคลมีหน้าที่ดังต่อไปนี้ (๑) พิตักษรักษาไว้ซึ่งชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข...” การกระทำของผู้คัดค้านตามคำร้อง ข้อ ๔.๑ (๑) ถึง ๔.๑ (๔) และ ๔.๑ (๖) ย่อมเป็นที่เข้าใจได้ว่าผู้คัดค้านมีเจตนาพาดพิงถึงในหลวงรัชกาลที่ ๙ การกระทำตามคำร้องข้อ ๔.๑ (๕) เป็นการลงข้อความพาดพิงถึงสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ (พระนาม ในขณะนั้น) อันเป็นการแสดงออกต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ในทางที่ไม่เหมาะสมหรือมีบงการอย่างยิ่ง ซึ่งการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง นอกจากการกระทำโดยตรงแล้วยังหมายรวมถึงการให้เกิดผลอันหนึ่งอันใดโดยงดเว้นการที่จักต้องกระทำเพื่อป้องกันผลนั้นด้วย

37

การที่ผู้คัดค้านไม่ลบหรือนำภาพถ่ายและข้อความดังกล่าวทั้งหมดออกจากระบบคอมพิวเตอร์ ทั้งที่สามารถกระทำได้เพื่อไม่ให้ปรากฏอยู่และเพื่อไม่ให้บุคคลใดสามารถเข้าถึงภาพถ่ายและข้อความทั้งหกกรณีดังกล่าว ซึ่งถือเป็นการงดเว้นการที่จักต้องกระทำเพื่อป้องกันผลนั้นด้วย การกระทำของผู้คัดค้านจึงเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๕ ประกอบพ.ร.ป. ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๘๗ และมาตรฐานทางจริยธรรมฯ ข้อ ๖ ประกอบ ข้อ ๒๗ วรรคหนึ่ง แต่การกระทำตามคำร้องยังฟังไม่ได้ว่าเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรม ข้อ ๕

พิพากษาว่า ผู้คัดค้านฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๕ วรรคหนึ่ง (๑) และพ.ร.ป.ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๘๗ และมาตรฐานทางจริยธรรมฯ พ.ศ. ๒๕๖๑ ข้อ ๖ ประกอบ ข้อ ๒๗ วรรคหนึ่ง ให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้คัดค้านตลอดไป รวมถึงไม่มีสิทธิดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๕ วรรคสามและวรรคสี่ คำขออื่นนอกจากนี้ให้ยก

38

คดีฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมร้ายแรง
ที่ขึ้นสู่ศาลฎีกา

กลุ่มที่ ๔ คดีเกี่ยวกับการกระทำความผิดทางอาญา : กระทำความผิดฐานยักยอก
ทรัพย์และปลอมแปลงเอกสารเพื่อปกปิดการกระทำความผิด เป็นกระทำในฐานะ
ผู้จัดการสหกรณ์ออมทรัพย์ครู (ศาลฟังว่าฝ่าฝืนข้อ ๖ ประกอบข้อ ๒๗ วรรคหนึ่ง)

39

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ คมจ. ๒/๒๕๖๙

คดียักยอกและปลอมเอกสาร

คดีนี้ คณะกรรมการป.ป.ช. ผู้ร้องยื่นคำร้องว่า ผู้คัดค้านซึ่งดำรงตำแหน่ง
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ยักยอกทรัพย์ของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูและปลอมแปลงเอกสารเพื่อ
ปกปิดการกระทำความผิด มีการกระทำต่อเนื่องมาภายหลังเข้ารับตำแหน่งด้วย ขอให้ศาลฎีกา
มีคำพิพากษาหรือคำสั่งว่า ผู้คัดค้านฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่าง
ร้ายแรง ตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๒๓๕ พ.ร.ป.ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๘๗ และมาตรฐานทางจริยธรรมของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และผู้ดำรง
ตำแหน่งในองค์กรอิสระ รวมทั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินและหัวหน้าหน่วยงานธุรการของ
ศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระ พ.ศ. ๒๕๖๑ ข้อ ๑๒ ข้อ ๑๗ ประกอบข้อ ๓ วรรคสอง และ
ข้อ ๒๗ วรรคสอง ให้ผู้คัดค้านหยุดปฏิบัติหน้าที่นับแต่วันที่ศาลฎีการับคำร้องจนกว่าจะมีคำ
พิพากษา กับให้ผู้คัดค้านพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันหยุดปฏิบัติหน้าที่ และเพิกถอนสิทธิสมัคร
รับเลือกตั้งของผู้คัดค้านและเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดเวลาไม่เกินสิบปี ผู้คัดค้านยื่นคำ
คัดค้านขอให้ยกคำร้อง

40

ศาลฎีกาไต่สวนแล้ววินิจฉัยว่า ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า ผู้คัดค้านในขณะดำรงตำแหน่งผู้จัดการสหกรณ์ออมทรัพย์ครูขอนแก่น ถอนเงินสหกรณ์ ๓๙๖,๐๐๐,๐๐๐ บาท เพื่อนำไปซื้อที่ดิน ๕ แปลง เนื้อที่ ๖ ไร่ ๒ งาน ๓๔.๙ ตารางวา แต่ชำระค่าที่ดินจริงเพียง ๑๐๖,๐๐๐,๐๐๐ บาท มีเงินส่วนต่าง ๒๙๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท และแสดงจำนวนเงินในการประชุมใหญ่สามัญประจำปีของสหกรณ์ว่ามีเงินคงเหลือประมาณ ๔๐๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท ทั้งที่คงเหลือจริงประมาณ ๗๐,๐๐๐ บาท โดยปลอมแปลงสำเนาสมุดบัญชีเงินฝากของสหกรณ์หลายครั้งเพื่อนำไปแสดงต่อที่ประชุมใหญ่สามัญประจำปีของสหกรณ์ตั้งแต่ปี ๒๕๕๔ ถึง ๒๕๖๒ ครั้งสุดท้ายแก้ไขและทำสำเนาสมุดบัญชีเงินฝากปลอมให้ปรากฏว่ามีเงินคงเหลือในบัญชี ณ วันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๖๒ จำนวน ๔๓๑,๙๔๑,๙๘๔.๕๙ บาท ทั้งที่ความจริงมีเงินคงเหลือเพียง ๗๙,๗๑๔.๑๖ บาท หลังจากนั้นผู้คัดค้านจึงส่งมอบสมุดบัญชีเงินฝากให้ผู้ช่วยผู้จัดการสหกรณ์ในเดือนตุลาคม ๒๕๖๒ (การแก้ไขครั้งสุดท้ายเกิดขึ้นเมื่อผู้คัดค้านลาออกจากตำแหน่งผู้จัดการสหกรณ์และได้รับเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแล้ว)

41

ศาลฎีกาพิพากษาว่า ผู้คัดค้านฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๕ วรรคหนึ่ง (๑) วรรคสามและวรรคสี่ ประกอบพ.ร.บ.ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๘๑ และมาตรา ๘๗ และมาตรฐานทางจริยธรรมฯ พ.ศ. ๒๕๖๑ ข้อ ๓ ข้อ ๑๒ ข้อ ๑๗ ประกอบข้อ ๒๗ วรรคสอง ให้ผู้คัดค้านพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดขอนแก่น นับแต่วันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๖๔ อันเป็นวันที่ศาลฎีกามีคำสั่งให้ผู้คัดค้านหยุดปฏิบัติหน้าที่ ให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้คัดค้านตลอดไป รวมถึงไม่มีสิทธิดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๕ วรรคสี่ และให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้คัดค้านมีกำหนดเวลา ๑๐ ปี นับแต่วันที่ศาลฎีกามีคำพิพากษา

42

คดีฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมร้ายแรง
ที่ขึ้นสู่ศาลฎีกา

กลุ่มที่ ๕ คดีเสียบบัตรแทนกันในการพิจารณาร่างกฎหมาย

คดีที่ ๑ ร่างพ.ร.บ.งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๓ (ศาลฎีกาฟังว่า ฝ่าฝืนมาตรฐานทางจริยธรรมฯ ข้อ ๖ ข้อ ๗ และข้อ ๘ ประกอบข้อ ๒๗ วรรคหนึ่ง และ ข้อ ๑๗ ข้อ ๒๑ ประกอบข้อ ๒๗ วรรคสอง)

คดีที่ ๒ ร่างพ.ร.บ.เหรียญราชรุจิ รัชกาลที่ ๑๐ (ศาลฎีกาฟังว่าฝ่าฝืนมาตรฐานทาง จริยธรรมฯ ข้อ ๖ ข้อ ๗ และข้อ ๘ ประกอบข้อ ๒๗ วรรคหนึ่ง)

43

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ คมจ. ๔/๒๕๖๖

คดีเสียบบัตรแทนกัน

คดีนี้ คณะกรรมการป.ลคผู้ร้องยื่นคำร้องว่า นางสาว ธ. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ลงชื่อเข้าร่วมประชุมสภาผู้แทนฯ แต่ไม่ได้อยู่ในที่ประชุม โดยฝากบัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตนและลงมติของตนไว้กับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรรายอื่น เพื่อให้ผู้บัตรของผู้ถูกกล่าวหาทดแทนแสดงตนและลงมติแทนผู้ถูกกล่าวหาในการพิจารณาร่าง พ.ร.บ. ร่างพ.ร.บ.เหรียญราชรุจิ รัชกาลที่ ๑๐ พ.ศ. ... วาระที่ ๑ เวลา ๑๓.๔๑ นาฬิกา และวาระที่ ๓ เวลา ๑๔.๐๑ นาฬิกา ทำให้ผลการลงมติร่างพ.ร.บ.ดังกล่าวไม่สอดคล้อง กับหลักนิติธรรม มีผลกระทบต่อกระบวนการตรากฎหมายของฝ่ายนิติบัญญัติ กระทบต่อ เจตนารมณ์ที่แท้จริงของผู้แทนปวงชนชาวไทย อันเป็นการฝ่าฝืนต่อมาตรฐานทาง จริยธรรมฯ ข้อ ๖ ข้อ ๗ ข้อ ๘ ข้อ ๑๑ ข้อ ๑๗ ข้อ ๒๑ ประกอบข้อ ๒๗ ให้ผู้ถูกกล่าวหา หยุดปฏิบัติหน้าที่ ให้ผู้ถูกกล่าวหาพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันหยุดปฏิบัติหน้าที่เพิกถอน สิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้ถูกกล่าวหา และเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดเวลาไม่เกินสิบ ปี ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๕ พ.ร.ป.ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๘๗ ผู้ถูกกล่าวหาให้การปฏิเสธ ขอให้ยกคำร้อง

44

ศาลฎีกาได้สวนแล้ววินิจฉัยว่า ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า ผู้ถูกกล่าวหาฝากบัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตนและลงมติแก่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรรายอื่น การออกเสียงลงคะแนนของผู้ถูกกล่าวหาจึงเป็นการออกเสียงลงคะแนนที่ไม่สุจริต อันเป็นการละเมิดหลักการพื้นฐานของการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตเพื่อประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติ เข้าลักษณะเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง ฐานไม่รักษาไว้ซึ่งเกียรติภูมิและผลประโยชน์ของประเทศชาติ ตามมาตรฐานทางจริยธรรมฯ ข้อ ๖ ฐานไม่ถือผลประโยชน์ของประเทศชาติเหนือกว่าผลประโยชน์ส่วนตัว ตามมาตรฐานทางจริยธรรมฯ ข้อ ๗ และฐานไม่ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบเพื่อตนเอง ตามมาตรฐานทางจริยธรรมฯ ข้อ ๘ นอกจากนี้การกระทำของผู้ถูกกล่าวหา ยังเป็นการก่อให้เกิดความเสื่อมเสียต่อเกียรติศักดิ์ของการดำรงตำแหน่ง ตามมาตรฐานทางจริยธรรม ข้อ ๑๗ และฐานไม่ปฏิบัติหน้าที่ราชการอย่างเต็มกำลังความสามารถ และยึดมั่นความถูกต้องชอบธรรม โปรงใส และตรวจสอบได้ และไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบแบบแผนของทางราชการ โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของชาติและความผาสุกของประชาชนโดยรวม ตามมาตรฐานทางจริยธรรม ข้อ ๒๑

45

แต่มูลเหตุที่ทำให้ผู้ถูกกล่าวหาฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมส่วนนี้ เกิดจากผู้คัดค้านได้เตรียมจัดงานเสวนาหัวข้อ “การเลี้ยงดูลูกในยุคสมัยดิจิทัล” ซึ่งเป็นโครงการกิจกรรมวันแม่ประจำปี ๒๕๖๒ โดยกำหนดวันจัดงานไว้ล่วงหน้าและนัดหมายวิทยากร รวมทั้งได้ประชาสัมพันธ์แก่ผู้มาร่วมงานไปก่อนแล้ว ประกอบกับร่างกฎหมายฉบับดังกล่าวได้ประกาศใช้บังคับเป็นกฎหมายแล้ว การกระทำในส่วนนี้จึงยังไม่พอถือว่าเป็นกรณีฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมที่มีลักษณะร้ายแรง (เท่ากับการฝ่าฝืนข้อ ๑๗ และข้อ ๒๑ เป็นการฝ่าฝืนที่ไม่มีลักษณะร้ายแรง)

ส่วนที่ผู้ร้องกล่าวหาว่า ผู้ถูกกล่าวหากระทำการอันเป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนกับประโยชน์ส่วนรวม ทั้งนี้ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม ตามมาตรฐานทางจริยธรรม ข้อ ๑๑ นั้น เห็นว่า ผู้ถูกกล่าวหาไม่ได้กระทำไปในลักษณะที่เข้ามีส่วนได้เสียในการทำสัญญากับหน่วยงานของรัฐที่ผู้ถูกกล่าวหาปฏิบัติหน้าที่ หรือมีอำนาจกำกับ ดูแล ควบคุม หรือตรวจสอบ หรือได้เข้าไปมีส่วนได้เสียหรือทำงานกับเอกชนที่เป็นคู่สัญญาของหน่วยงานของรัฐแต่อย่างใด ทั้งการที่ผู้ถูกกล่าวหาให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรรายอื่นใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์ของตนเพื่อทำการแสดงตนและลงมติแทนนั้น ก็ไม่ปรากฏว่าอยู่ในความผูกมัดแห่งอาณัติมอบหมาย หรือการครอบงำใดๆ ของบุคคลอื่น กรณีจึงยังไม่ได้ว่าการกระทำของผู้ถูกกล่าวหาเป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนกับประโยชน์ส่วนรวมตามคำร้อง

พิพากษาว่า ผู้ถูกกล่าวหาฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมฯ
ข้อ ๖ ข้อ ๗ และข้อ ๘ ประกอบข้อ ๒๗ วรรคหนึ่ง อย่างร้ายแรง ให้ผู้ถูกกล่าวหาพ้นจาก
ตำแหน่งนับแต่วันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๖๔ อันเป็นวันที่ศาลฎีกามีคำสั่งให้ผู้ถูกกล่าวหาหยุด
ปฏิบัติหน้าที่ เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้ถูกกล่าวหาตลอดไปและไม่มีสิทธิดำรง
ตำแหน่งทางการเมืองใดๆ และเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดเวลาสิบปี นับแต่วันที่ศาล
ฎีกามีคำพิพากษา ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๕ วรรคสามและวรรคสี่ และพ.ร.บ.ว่า
ด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๘๗ ประกอบมาตรา ๘๑
คำขออื่นนอกจากนี้ให้ยก

47

ข้อสังเกต

- ❖ การเสียบบัตรแทนกันในการพิจารณาร่างกฎหมายในสภาผู้แทนราษฎรอาจถูก
ดำเนินคดีดังนี้
 ๑. คดีมีข้อโต้แย้งว่า กระบวนการในตรากฎหมายไม่เป็นไปตามบทบัญญัติ
แห่งรัฐธรรมนูญ อันเป็นคดีที่อยู่ในอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา
๑๔๘
 ๒. คดีอาญา อันเป็นคดีที่อยู่ในอำนาจของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของ
ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๕ วรรคหนึ่ง (๑) และมาตรา
๒๓๕ วรรคหนึ่ง (๑)
 ๓. คดีฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง อันเป็น
คดีที่อยู่ในอำนาจของศาลฎีกา ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๙ ประกอบมาตรา ๒๓๕
วรรคหนึ่ง (๑) และมาตรา ๒๓๕ วรรคหนึ่ง (๑)

48

๑. คำวินิจฉัยที่ ๑๕-๑๘/๒๕๕๖ กรณีนาย น. สมาชิกสภาผู้แทนฯ พรรคพท. ใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตนและลงมติแทนผู้อื่น ในเครื่องออกเสียงลงคะแนนระหว่างที่มีการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับที่มาของสมาชิกวุฒิสภา

๒. คำวินิจฉัยที่ ๓-๔/๒๕๕๗ กรณีนาย น. สมาชิกสภาผู้แทนฯ พรรคพท. ใช้บัตรแสดงตนแทนสมาชิกสภาผู้แทนฯผู้อื่นประมาณ ๔-๕ คน และใช้บัตรลงมติเห็นชอบร่างพ.ร.บ.ให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินเพื่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคมขนส่งของประเทศ พ.ศ. ... แทนสมาชิกสภาผู้แทนฯ ๓-๔ คน

๓. คำวินิจฉัยที่ ๒-๓/๒๕๖๓ กรณีมีผู้ใช้บัตรแสดงตนและลงมติของนาย ฉ. สมาชิกสภาผู้แทนฯ พรรคพท. ไปลงมติเห็นชอบร่างพ.ร.บ.งบประมาณรายจ่ายประจำปี พ.ศ.๒๕๖๓ โดยนาย ฉ. ไม่ได้เข้าร่วมประชุมสภาผู้แทนฯ แต่อยู่ในพื้นที่จังหวัดพัทลุง

คำวินิจฉัยศาลรธน.ที่ ๒ -๓/๒๕๖๓ เป็นกรณีประธานสภาผู้แทนฯ ส่งความเห็นของ ส.ส. ตามคำร้อง ๒ ฉบับ เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๘ วรรคหนึ่ง ความว่า ในการพิจารณาร่างพ.ร.บ.งบประมาณรายจ่ายประจำปี ๒๕๖๓ มีผู้ใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตนและลงมติของนาย ฉ. ส.ส.พัทลุง ไปลงมติเห็นชอบร่างพ.ร.บ.ดังกล่าว ในขณะที่นาย ฉ. ไม่ได้อยู่ในที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ถือได้ว่ามติของสภาผู้แทนราษฎรในกระบวนการตราร่างพ.ร.บ.ดังกล่าวเป็นมติที่ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มีผลให้ร่างพ.ร.บ.ดังกล่าวตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ

ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยความว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๘ บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างพ.ร.บ.ได้ **ทั้งในส่วนของกระบวนการตราและในส่วนเนื้อหาว่า** ร่างพ.ร.บ.นั้นตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญและหรือร่างพ.ร.บ.นั้นมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจวินิจฉัยปัญหาตามคำร้อง

เมื่อข้อเท็จจริงฟังได้ตามทางใดส่วนว่า ในการประชุมสภาผู้แทนฯ วาระที่สอง วาระที่สาม และข้อสังเกตของคณะกรรมการการเลือกตั้ง เมื่อวันที่ ๑๐ ม.ค. ๒๕๖๓ เวลา ๑๙.๓๐ น. ถึงวันที่ ๑๑ ม.ค. ๒๕๖๓ มีการใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตนและลงมติให้ความเห็นชอบร่างพ.ร.บ.

งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๓ แทนนาย ฉ. **การใช้สิทธิออกเสียงลงมติแทนผู้ที่ไม่ได้เข้าร่วมประชุมด้วยนั้นเป็นการกระทำโดยไม่สุจริต** อันเป็นการละเมิดหลักการพื้นฐานของ

การเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่จะต้องปฏิบัติหน้าที่โดยไม่อยู่ในอาณัติมอบหมายของผู้ใด และต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติและความผาสุกของประชาชนโดยรวมโดยปราศจากการขัดกันแห่งผลประโยชน์ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๔ และขัดต่อหลักความซื่อสัตย์สุจริตที่สมาชิกรัฐสภาได้ปฏิญาณตนไว้ก่อนเข้ารับหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๕ ทั้งสมาชิกคนหนึ่งย่อมมีเสียงหนึ่งในการออกเสียงลงคะแนนตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๒๐ วรรคสาม และการออกเสียงลงคะแนนจะกระทำแทนกันไม่ได้ ตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๘๐ วรรคสาม การที่สมาชิกสภาผู้แทนฯ มิได้อยู่ในห้องประชุม แต่ปรากฏว่ามีการใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตนและลงมติแทน ย่อมมีผลเป็นการออกเสียงลงคะแนนที่ไม่สุจริต ทำให้ผลการลงมติร่างพ.ร.บ.งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ ในวันและเวลาดังกล่าวไม่สอดคล้องกับหลักนิติธรรมและไม่ชอบด้วยบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ดังนั้น ร่างพ.ร.บ.งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๓ ตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ

51

คดีนี้ ข้อเท็จจริงคดีนี้ปรากฏชัดว่า การพิจารณาและออกเสียงลงมติของสภาผู้แทนฯ ในวาระที่หนึ่ง ขึ้นรับหลักการ และการพิจารณาของคณะกรรมการการก่อนเสนอให้สภาผู้แทนฯ พิจารณาเรียงลำดับมาตราในวาระที่สอง ได้ดำเนินการโดยชอบด้วยรัฐธรรมนูญทุกประการ ถือได้ว่าเป็นขั้นตอนที่เสร็จสมบูรณ์ไปก่อนแล้ว นอกจากนี้ยังมีเหตุจำเป็นเร่งด่วนที่ประเทศชาติจะต้องใช้กฎหมายฉบับนี้ไปช่วยแก้ปัญหาความล่าช้าและอุปสรรคในการเบิกจ่ายเงินงบประมาณแผ่นดินอีกด้วย ดังนั้น แม้ร่างพ.ร.บ. งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๓ จะตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ แต่มีผลให้ร่างพ.ร.บ. ดังกล่าวตกไปเฉพาะการพิจารณาลงมติในวาระที่สอง วาระที่สาม และข้อสังเกตของคณะกรรมการการให้ถูกต้องตามรัฐธรรมนูญ รวมทั้งการพิจารณาให้ความเห็นชอบของวุฒิสภาเท่านั้น ส่วนการพิจารณาออกเสียงลงมติของสภาผู้แทนฯ ในวาระที่หนึ่ง ขึ้นรับหลักการ และการพิจารณาของคณะกรรมการการก่อนเสนอให้สภาผู้แทนฯ พิจารณาเรียงลำดับมาตราในวาระที่สอง ได้ดำเนินการเสร็จสิ้นไปก่อนโดยชอบด้วยรัฐธรรมนูญทุกประการ จึงไม่เสียไป

กรณีมีเหตุจำเป็นและสมควรที่จะต้องกำหนดค่าบังคับให้สภาผู้แทนราษฎรดำเนินการพิจารณาลงมติในวาระที่สอง วาระที่สาม และข้อสังเกตของคณะกรรมการการให้ถูกต้องตามรัฐธรรมนูญ แล้วเสนอให้วุฒิสภาให้ความเห็นชอบเพื่อดำเนินการตามรัฐธรรมนูญต่อไป พร้อมทั้งให้สภาผู้แทนฯ รายงานผลการปฏิบัติตามค่าบังคับต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยตามพ.ร.ป.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗๔

52

๑. คดีเสียบัตรแทนกัน ๑ อม.อธ ๑๐/๒๕๖๖ กรณีนาย น. สมาชิกสภาผู้แทนฯ พรรคพท. ใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตนและลงมติแทนผู้อื่น ในเครื่องออกเสียงลงคะแนนระหว่างที่มีการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับที่มาของสมาชิกวุฒิสภา

คดีนี้ องค์คณะวินิจฉัยอุทธรณ์พิพากษายืนว่า จำเลยมีความผิดตามพ.ร.บ.ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ ม.๑๒๓/๑ ป.อาญา ม. ๙๑ จำคุกกระหนงละ ๑ ปี ลดโทษให้หนึ่งในสาม คงจำคุกกระหนงละ ๘ เดือน รวม ๒ กระหนง เป็นจำคุก ๑๖ เดือน พฤติการณแห่งคดีเป็นเรื่องร้ายแรง ไม่มีเหตุรอกการลงโทษ

๒. คดีเสียบัตรแทนกัน ๒ อม.อธ ๑๐/๒๕๖๖ กรณีนางสาว ธ. สมาชิกสภาผู้แทนฯ พรรคพชร. ผากบัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตนและลงมติแก่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรรายอื่น เพื่อให้ใช้บัตรดังกล่าวคปุมแสดงตนและลงมติแทน ในการพิจารณาร่างพ.ร.บ. เหรียญราชรุจิ รัชกาลที่ ๑๐ พ.ศ. ...

คดีนี้ องค์คณะวินิจฉัยอุทธรณ์พิพากษายืนว่า จำเลยมีความผิดตามพ.ร.บ.ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๐ ม. ๑๗๒ จำคุก ๑ ปี และปรับ ๒๐๐,๐๐๐ บาท โทษจำคุกให้รอกไว้ ๒ ปี ตามป.อาญา ม.๕๖ หากจำเลยไม่ชำระค่าปรับให้จัดการตามม. ๒๙, ๓๐ กรณีต้องกักขังแทน ให้กักขังไม่เกิน ๑ ปี

๓. คดีเสียบัตรแทนกัน ๓ อม ๑๑/๒๕๖๖ กรณีนาย ฉ. นาย ก. และนาง น.

สมาชิกสภาผู้แทนฯ พรรคภท.ให้หรือยินยอมให้ผู้อื่นใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์ของตนแสดงตนและลงมติในการพิจารณาร่างพ.ร.บ.งบประมาณรายจ่ายประจำปี ๒๕๖๓

คดีนี้ องค์คณะพิจารณาอุทธรณ์มีคำพิพากษาว่า จำเลยทั้งสามมีความผิดตามพ.ร.บ.ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๗๒ ลงโทษจำคุกคนละ ๑ ปี องค์คณะผู้พิพากษามีมติเสียงข้างมากเห็นว่า ทางไตสวนของจำเลยทั้งสามเป็นประโยชน์แก่การพิจารณาอยู่บ้าง ลดโทษให้คนละหนึ่งในสี่ ตามประมวลกกฎหมายอาญา มาตรา ๗๘ คงจำคุกคนละ ๙ เดือน พฤติการณแห่งคดีเป็นการกระทำโดยทุจริตถือเป็นเรื่องร้ายแรง จึงไม่มีเหตุรอกการลงโทษ ให้จำเลยที่ ๑ และที่ ๒ พ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนับแต่วันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๖๕ ซึ่งเป็นวันหยุดปฏิบัติหน้าที่ และให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของจำเลยทั้งสามตลอดไป โดยไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งหรือสมัครรับเลือกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นตลอดไป และไม่มีสิทธิดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ ตามพ.ร.บ.ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๘๑ วรรคหนึ่งและวรรคสอง

๔. คดีเสียบัตรแทนกัน ๔ อม.อช ๑๐/๒๕๖๖ กรณีกรณินาย น. สมาชิกสภาผู้แทนฯ พรรคพท. ใช้บัตรแสดงตนแทนสมาชิกสภาผู้แทนฯผู้อื่นประมาณ ๔-๕ คน และใช้บัตรลงมติเห็นชอบร่างพ.ร.บ.ให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินเพื่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคมขนส่งของประเทศ พ.ศ. ...

คดีนี้ องค์คณะวินิจฉัยอุทธรณ์พิพากษายืน จำเลยมีความผิดตามพ.ร.บ.ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ ม.๑๒๓/๑ ประมวลกฎหมายอาญา ม. ๙๑ จำคุกกระหนละ ๑ ปี ลดโทษให้กึ่งหนึ่ง คงจำคุกกระหนละ ๖ เดือน เป็นจำคุก ๑๒ เดือน นับโทษจำคุกของจำเลยในคดีนี้ต่อจากโทษจำคุกของจำเลยในคดีหมายเลขแดงที่ ๒๒/๒๕๖๕ ของศาลนี้ (คือคดีเสียบัตรแทนกัน 1)

55

หมายเหตุ :

คดีเสียบัตรแทนกันทั้งสามประเภทคดี ศาลฯ มีคำวินิจฉัยเหมือนกันว่าเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ โดยให้เหตุผลทำนองเดียวกันว่า

(๑) การใช้สิทธิออกเสียงลงมติแทนผู้ที่ไม่ได้เข้าร่วมประชุม เป็นการละเมิดหลักการพื้นฐานของการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่จะต้องปฏิบัติหน้าที่โดยไม่อยู่ในอาณัติมอบหมายของผู้ใด และต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติและความผาสุกของประชาชนโดยรวมโดยปราศจากการขัดกันแห่งผลประโยชน์ตามรัฐธรรมนูญ (ฉบับปัจจุบัน) มาตรา ๑๑๔

(๒) ขัดต่อหลักความซื่อสัตย์สุจริตที่สมาชิกสภาได้ปฏิญาณตนไว้ก่อนเข้ารับหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ (ฉบับปัจจุบัน) มาตรา ๑๑๕

(๓) สมาชิกคนหนึ่งย่อมมีเสียงหนึ่งในการออกเสียงลงคะแนนตามรัฐธรรมนูญ (ฉบับปัจจุบัน) มาตรา ๑๒๐ วรรคสาม

(๔) การออกเสียงลงคะแนนจะกระทำแทนกันไม่ได้ ตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๘๐ วรรคสาม

ข้อสังเกต : คดีฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมร้ายแรง

๑. ศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง คือศาลฎีกา ไม่ใช่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง (รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๕ วรรคหนึ่ง (๑))
๒. ผู้มีสิทธิเสนอเรื่องต่อศาลฎีกา ได้แก่ คณะกรรมการป.ป.ช. (รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๕ วรรคหนึ่ง (๑)) ส่วนกรณีคณะกรรมการป.ป.ช.ถูกกล่าวหา ผู้มีสิทธิเสนอเรื่องต่อศาลฎีกา ได้แก่ ผู้ไต่สวนอิสระ (รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๗ (๒)) ผู้กล่าวหาที่เป็นประชาชนทั่วไปจะยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาโดยตรงไม่ได้
๓. การกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรงที่เกิดขึ้นก่อนเข้าดำรงตำแหน่ง หากกระทำต่อเนื่องมาภายหลังเข้าดำรงตำแหน่งด้วย ยังต้องมีความผิด เช่น ครอบครองที่ดินป่าสงวนมาก่อนเข้ารับตำแหน่ง เมื่อเข้ารับตำแหน่งแล้วยังถือครองอยู่ (คดีคมจ.๑/๒๕๖๕, ๒/๒๕๖๖) หรือโพสต์ภาพไม่เหมาะสมก่อนเข้ารับตำแหน่ง เมื่อเข้ารับตำแหน่งแล้วยังไม่เอาออก (คดีคมจ. ๕/๒๕๖๖)

57

ข้อสังเกต : คดีฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมร้ายแรง

๔. แม้ผู้ถูกกล่าวหาพ้นจากตำแหน่งไปแล้ว คณะกรรมการป.ป.ช.ยังมีอำนาจยื่นคำร้องต่อศาลฎีกา และศาลฎีกามีอำนาจพิจารณาพิพากษาได้ (คดีคมจ.๕/๒๕๖๖)
๕. องค์คณะผู้พิพากษาแต่ละคดี ประกอบด้วยผู้พิพากษาในศาลฎีการะดับประธานแผนกคดีในศาลฎีกา ๑ คน ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลฎีกา ๒ คน และผู้พิพากษาศาลฎีกา ๒ คน รวม ๕ คน โดยเป็น องค์คณะที่กำหนดไว้ล่วงหน้า (ปกติคือเดือนตุลาคมของทุกปี)
๖. การพิจารณาคดีใช้ระบบไต่สวน วิธีพิจารณาคดีเป็นไปตามระเบียบที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา
๗. คำพิพากษาของศาลฎีกาเป็นที่สุด ไม่มีระบบอุทธรณ์คำพิพากษา ต่างจากคดีที่อยู่ในอำนาจของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

58

ข้อสังเกต : คดีฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมร้ายแรง

๘. การดำเนินคดีฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรงที่ศาลฎีกา
กับการดำเนินคดีอาญาที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เป็น
เรื่องแยกต่างหากจากกัน สามารถดำเนินการควบคู่กันไปได้

๙. ในกรณีที่ศาลฎีกาเคยมีคำพิพากษาว่า ผู้นั้นฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทาง
จริยธรรมอย่างร้ายแรงและมีบทลงโทษให้พ้นจากตำแหน่งและเพิกถอนสิทธิสมัครรับ
เลือกตั้งกับเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งเป็นเวลาไม่เกินสิบปีแล้ว คณะกรรมการป.ป.ช.จะนำการ
กระทำในเรื่องเดียวกันครั้งอื่นหรือเรื่องอื่นของผู้นั้นมายื่นคำร้องเป็นคดีฝ่าฝืนหรือไม่
ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรงอีกไม่ได้ เพราะศาลฎีกามีคำสั่งให้พ้นจาก
ตำแหน่งและเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้นตลอดไป อันเป็นคำขอหลักของคดี
ประเภทนี้แล้ว (คดีคจ. ๓/๒๕๖๖)

59

ข้อสังเกต : คดีฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมร้ายแรง

๑๐. การฝ่าฝืนมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง ยังเป็นลักษณะต้องห้ามของรัฐมนตรี
(รวมทั้งนายกรัฐมนตรี) ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ ที่บัญญัติว่า “รัฐมนตรีต้อง ...

(๕) ไม่มีพฤติกรรมอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่าง
ร้ายแรง”

และเป็นเหตุให้ความเป็นรัฐมนตรี (รวมทั้งนายกรัฐมนตรี) สิ้นสุดลง ตาม
รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ ที่บัญญัติว่า “ความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเฉพาะตัว เมื่อ

(๔) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๖๐”

นอกจากนี้ยังเป็นเหตุคณะรัฐมนตรีต้องพ้นจากตำแหน่งทั้งคณะ ตามรัฐธรรมนูญ
มาตรา ๑๖๗ ที่บัญญัติว่า “รัฐมนตรีทั้งคณะพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

(๑) ความเป็นรัฐมนตรีของนายกรัฐมนตรีสิ้นสุดลงตามมาตรา ๑๗๐”

60

คำวินิจฉัยที่ ๒๑/๒๕๖๗ เป็นกรณีประธานวุฒิสภาส่งคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคสาม ประกอบมาตรา ๘๒ ว่า ความเป็นรัฐมนตรีของ นาย ศ. นายกรัฐมนตรี และนาย พ.รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี สิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบมาตรา ๑๖๐ (๔) และ (๕) หรือไม่

ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยความว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑ ทราบว่า ผู้ถูกร้องที่ ๒ เคยต้องโทษจำคุก ๖ เดือน ตามคำสั่งศาลฎีกาในคดีละเมิดอำนาจศาล และสภาพนายความมีคำสั่งให้ลบชื่อผู้ถูกร้องที่ ๒ ออกจากทะเบียนนายความ แต่ผู้ถูกร้องที่ ๑ ยังเสนอชื่อผู้ถูกร้องที่ ๒ ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ผู้ถูกร้องที่ ๑ จึงไม่มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ ขาดคุณสมบัติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ (๔) ย่อมเป็นการกระทำความผิดหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมฯ หมวด ๑ ข้อ ๘ ที่ต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ซึ่งข้อ ๒๗ วรรคหนึ่ง กำหนดให้การฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมฯ หมวด ๑ ให้ถือว่า มีลักษณะร้ายแรง อันเป็นลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ (๕) ด้วย ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยว่า ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องที่ ๑ นายกรัฐมนตรี สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๔) เมื่อความเป็นรัฐมนตรีของนายกรัฐมนตรีสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๔) แล้ว รัฐมนตรีต้องพ้นจากตำแหน่งทั้งคณะ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๗ วรรคหนึ่ง (๑) โดยให้นำมาตรา ๑๖๘ วรรคหนึ่ง (๑) มาใช้บังคับกับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะรัฐมนตรีที่พ้นจากตำแหน่งต่อไป

61

คำวินิจฉัยเรื่องพิจารณาที่ ๑๘/๒๕๖๘ เป็นกรณีประธานวุฒิสภาส่งคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคสาม ประกอบมาตรา ๘๒ ว่า ความเป็นรัฐมนตรีของนางสาว พ.นายกรัฐมนตรี ผู้ถูกร้อง สิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบมาตรา ๑๖๐ (๔) และ (๕) หรือไม่

กรณีมาตรา ๑๖๐ (๔) มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์

ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยความว่า รัฐมนตรีต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น ทั้งต้องแสดงให้เห็นด้วยว่าตนปฏิบัติเช่นนั้นอย่างเคร่งครัด เพื่อให้เกิดความชอบธรรมในการดำรงตำแหน่งอันจะนำมาซึ่งความไว้วางใจของประชาชน เมื่อข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า ขณะที่ผู้ถูกร้องกำลังเจรจากับสมเด็จสุนขึ้นตามถ้อยคำที่ปรากฏในคลิป สถานการณ์ชายแดนไทย-กัมพูชาตึงเครียดอย่างสูง ผู้ถูกร้องจึงใช้ช่องทางเจรจาอย่างไม่เป็นทางการคุยกับสมเด็จสุนขึ้น โดยไม่ปรากฏว่าผู้ถูกร้องตอบรับข้อเสนอหรือความต้องการของสมเด็จสุนขึ้น อีกทั้งการเจรจาดังกล่าวไม่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อการดำรงตำแหน่งของแม่ทัพกองทัพภาค ๒ ทั้งไม่มีผลต่อการเปิดหรือปิดด่านชายแดนไทย-กัมพูชา จึงยังไม่มีน้ำหนักเพียงพอให้รับฟังว่า ผู้ถูกร้องไม่มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ตามคำร้อง

62

ส่วนกรณีมาตรา ๑๖๐ (๕) ผ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง

ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยความว่า การสนทนากับสมเด็จพระสันตะปาปา แม้กระทำการแบบส่วนตัว แต่เนื้อหาสาระของการสนทนาเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของประเทศ จึงไม่ใช่เป็นการกระทำในฐานะประชาชน แต่เป็นการกระทำในฐานะนายกรัฐมนตรี

ในส่วนที่เกี่ยวข้องถึงแม่ทัพกองทัพภาค ๒ ผู้ถูกร้องเรียกตนเองและสมเด็จพระสันตะปาปาว่า “เรา” และเรียกแม่ทัพกองทัพภาค ๒ ว่า “เป็นคนของฝั่งตรงข้ามกับเรา” รวมทั้งตำหนิแม่ทัพกองทัพภาค ๒ ว่า พุดในสิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติ เป็นการแสดงให้เห็นว่ามีการแบ่งข้างเชิงความคิดด้านความมั่นคงของประเทศเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปัญหาชายแดนไทย-กัมพูชา เกิดความไม่เป็นเอกภาพระหว่างรัฐบาลกับกองทัพ ถ้อยคำดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงความอ่อนแอทางการเมืองภายในประเทศให้กัมพูชาซึ่งเป็นประเทศคู่ขัดแย้งทราบ เป็นการเปิดช่องให้ฝ่ายกัมพูชานำข้อมูลดังกล่าวมาใช้แทรกแซงกิจการภายในประเทศได้

63

สำหรับการเจรจาเกี่ยวกับการเปิดด่าน ผู้ถูกร้องทราบว่า สมเด็จพระสันตะปาปาไม่ได้อยู่ในสถานะผู้นำของรัฐบาลกัมพูชาที่จะสามารถก่อให้เกิดผลผูกพันทางนิติสัมพันธ์ระหว่างรัฐได้ ประกอบกับผู้ถูกร้องชี้แจงว่า ภายหลังสนทนากับสมเด็จพระสันตะปาปา มีการพูดคุยกับนายฮุนมานต นายกรัฐมนตรีกัมพูชาด้วย กรณีจึงเป็นเรื่องที่ผู้ถูกร้องประสงค์จะใช้ช่องทางการเจรจาทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการควบคู่กันไป สำหรับการเจรจาไม่เป็นทางการนั้น ไม่ว่ากระทรวงการต่างประเทศจะกำหนดหลักเกณฑ์หรือขั้นตอนการเจรจาไว้หรือไม่ และไม่ว่าผู้ถูกร้องจะใช้เทคนิคการเจรจาแบบใดก็ตาม แต่เมื่อผู้ถูกร้องสนทนาในฐานะนายกรัฐมนตรี ซึ่งเป็นหัวหน้าคณะรัฐมนตรี ผู้ถูกร้องย่อมต้องปฏิบัติหน้าที่ในกรอบรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ กล่าวคือ ต้องปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ กฎหมาย และหลักนิติธรรม เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติและความผาสุกของประชาชน และมาตรา ๑๖๔ (๑) บัญญัติให้นายกรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรีต้องปฏิบัติหน้าที่และใช้อำนาจด้วยความรอบคอบและระมัดระวังในการดำเนินกิจการต่างๆ และต้องคำนึงถึงกรอบแห่งจริยธรรม ตามมาตรา ๑๖๐ (๕) ประกอบมาตรา ๒๑๙ กรณีนี้เป็นการเจรจาเรื่องความมั่นคงของประเทศ ผู้ถูกร้องยังต้องใช้ความรอบคอบและระมัดระวังในการเจรจาเพื่อรักษาไว้ซึ่งผลประโยชน์ของประเทศชาติมากยิ่งขึ้น

64

เมื่อพิจารณาถ้อยคำที่กล่าวถึงความสัมพันธ์อาภักดิ์หลาน อันมีลักษณะเป็นการขอให้ สมเด็จพระเจ้าน้องนางเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี เสด็จฯ แทนพระองค์ ไปพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษา ประจำปี ๒๕๖๒ นั้น เห็นว่า การที่สมเด็จพระเจ้าน้องนางเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี เสด็จฯ แทนพระองค์ ไปพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษา ประจำปี ๒๕๖๒ นั้น เป็นการกระทำที่สมควรแก่เกียรติและฐานะของพระองค์ และเป็นการกระทำที่สมควรแก่เกียรติและฐานะของพระองค์ และเป็นการกระทำที่สมควรแก่เกียรติและฐานะของพระองค์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ มีมติ ๖ ต่อ ๓ เสียงว่า ผู้ถูกร้องมีพฤติการณ์อันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้อง สิ้นสุดลงตามมาตรา ๑๗๐ (๑) ประกอบมาตรา ๑๖๐ (๕) นับแต่วันหยุดปฏิบัติหน้าที่ และเมื่อ ความเป็นนายกรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงแล้ว รัฐมนตรีต้องพ้นจากตำแหน่งตั้งแต่วันที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๖๒ (๑)

65

คำวินิจฉัยและคำพิพากษาของศาลรัฐธรรมนูญและศาลฎีกาที่น่าสนใจ เพิ่มเติม

บทที่ ๑ : มาตรา ๒๑๒ วรรคหนึ่ง

คำวินิจฉัยศาลรธน.ที่ ๙-๑๐ /๒๕๖๙ เป็นกรณีที่มีข้อโต้แย้งว่า พ.ร.บ.การเลือกตั้ง สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๕๐ ที่บัญญัติว่า “บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้บุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ... (๑๘) ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ไม่ว่าจะได้รับโทษหรือไม่ โดยได้พ้นโทษหรือต้องคำพิพากษายังไม่ถึงห้าปีนับถึงวันเลือกตั้ง แล้วแต่กรณี” มีผลเป็นการตัดสิทธิผู้สมัครรับเลือกตั้งของบุคคลที่กระทำความผิดตามพ.ร.บ. การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ โดยไม่จำแนกประเภท พฤติการณ์ความร้ายแรง ความหนักเบาของการกระทำความผิด และเป็นการตรากฎหมายโดยมิได้คำนึงถึงเจตนารมณ์ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต หรือไม่ได้พิจารณาความสุจริตหรือทุจริต กระทบต่อสิทธิทางการเมือง อันเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของพลเมืองตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติได้รับรองไว้

66

ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยความว่า การที่ พ.ร.บ.การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๕๐ (๑๘) บัญญัติลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งหากบุคคลนั้นต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ไม่ว่าจะได้รับโทษหรือไม่ โดยได้พ้นโทษหรือต้องคำพิพากษามายังไม่ถึงห้าปีนับถึงวันเลือกตั้งแล้วแต่กรณี

- เป็นบทบัญญัติที่กำหนดความผิดในลักษณะ**ครอบคลุมความผิดทุกประเภท** โดยมิได้พิจารณาเงื่อนไขความหนักเบาหรือระดับความร้ายแรงแห่งพฤติการณ์ในการกระทำความผิด ทั้งที่มีบทบัญญัติกำหนดโทษและความผิดไว้ในหมวด ๑๐ บทกำหนดโทษ ตั้งแต่มาตรา ๑๑๖ ถึงมาตรา ๑๔๑ หลายฐานความผิดและมีระวางโทษแตกต่างกันตามพฤติการณ์และความร้ายแรงของการกระทำ ครอบคลุมตั้งแต่การกระทำที่เป็นความผิดในการหาเสียง การฝ่าฝืนหลักเกณฑ์หรือระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด ตลอดจนการกระทำที่มีลักษณะเป็นการทุจริตหรือบิดเบือนเจตจำนงของผู้มีสิทธิเลือกตั้งหรือกระทำการที่มีลักษณะร้ายแรงอันส่งผลให้การเลือกตั้งไม่เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม และกำหนดโทษทางอาญา

67

ให้สอดคล้องกับความหนักเบาของการกระทำตั้งแต่โทษจำคุกหรือปรับในอัตราไม่สูงสำหรับการฝ่าฝืนหลักเกณฑ์เกี่ยวกับวิธีการหาเสียงหรือการปิดประกาศหรือการติดแผ่นป้ายเกี่ยวกับการหาเสียงเลือกตั้งที่ไม่เป็นไปตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด ไปจนถึงโทษที่รุนแรงขึ้นสำหรับการกระทำที่กระทบต่อความสุจริตและเที่ยงธรรมของการเลือกตั้ง เช่น การย่ำบุคคลเข้ามาในทะเบียนบ้านโดยมิชอบเพื่อประโยชน์ในการเลือกตั้ง การกล่าวหาหรือเผยแพร่ข้อความอันเป็นเท็จเพื่อทำให้ผู้สมัครเสียหาย หรือการลงสมัครรับเลือกตั้งทั้งที่รู้อยู่แล้วว่าตนขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามในการสมัครรับเลือกตั้ง อีกทั้งให้ศาลมีอำนาจสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งหรือสิทธิเลือกตั้งเป็นระยะเวลาแตกต่างกันตามระดับความร้ายแรงของการกระทำอีกด้วย

- การที่มาตรา ๕๐ (๑๘) กำหนดลักษณะต้องห้ามโดยมิได้จำแนกความร้ายแรงกับความหนักเบาของการกระทำความผิด เป็นผลให้บุคคลที่กระทำความผิดตามพ.ร.บ.การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ ไม่อาจใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งหากยังไม่พ้นระยะเวลาห้าปี นับแต่วันพ้นโทษหรือวันมีคำพิพากษาถึงที่สุด **ทำให้บุคคลต้องได้รับโทษเพิ่มเติมจากโทษอาญาที่บัญญัติไว้ในแต่ละฐานความผิด** ทั้งยังบังคับใช้กับผู้กระทำความผิดทุกประเภทตามที่พระราชบัญญัตินี้กำหนด

๖๖

- เมื่อพิจารณาเจตนารมณ์ของการปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นเพื่อกำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ และพ.ร.บ.ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๒ แต่ไม่ปรากฏว่าได้บัญญัติลักษณะต้องห้ามของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในลักษณะเดียวกันกับพ.ร.บ.การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๕๐ (๑๘)

- ศาลรัฐธรรมนูญเคยมีคำวินิจฉัยที่ ๕/๒๕๖๖ ว่า พ.ร.บ.การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๕๐ (๒๑) ที่บัญญัติลักษณะต้องห้ามมิให้บุคคลใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง หากเคยถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง และยังไม่พ้นห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากการถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง เป็นการกำหนดมาตรการเกินความจำเป็นต่อการกลั่นกรองบุคคลเข้าสู่ตำแหน่งทางการเมืองระดับท้องถิ่น กระทบสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลมากกว่าประโยชน์สาธารณะ แม้บทบัญญัติดังกล่าวไม่มีผลบังคับแล้ว แต่บุคคลที่กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้และศาลมีคำสั่งให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง อาจถูกจำกัดสิทธิในการสมัครรับเลือกตั้ง หากพ้นโทษมายังไม่ถึงห้าปีนับถึงวันเลือกตั้ง ตามมาตรา ๕๐ (๑๘)

พ.ร.บ.การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๕๐ (๑๐) เป็นการกำหนดลักษณะต้องห้ามในการกลั่นกรองบุคคลก่อนเข้าสู่ตำแหน่งทางการเมืองระดับท้องถิ่นที่เข้มงวดเกินความจำเป็นเมื่อคำนึงองค์และตำแหน่งทางการเมืองระดับดังกล่าว เป็นการจำกัดสิทธิสมัครรับเลือกตั้งอันเป็นสิทธิทางการเมืองขั้นพื้นฐานของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ ลดทอนโอกาสที่ประชาชนจะมีทางเลือกในการคัดสรรผู้แทนของตนอย่างกว้างขวางและหลากหลายภายใต้การแข่งขันที่เสรีและเป็นธรรม ไม่ส่งเสริมพัฒนาระบบประชาธิปไตยจากระดับท้องถิ่นสู่ระดับประเทศ ไม่เป็นไปตามหลักสัดส่วน ขัดต่อหลักนิติธรรม เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง

บทที่ ๒ : คดีเลือกตั้ง : กรณีที่เชื่อมโยงไปถึงการพ้นจากสมาชิกภาพ

คำวินิจฉัยศาลรธน.ที่ ๑๐/๒๕๖๓ ประธานสภาผู้แทนราษฎรส่งคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ ว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของนาย ส. สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๗) ประกอบมาตรา ๑๘๕ (๑) หรือไม่

ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยความว่า ขณะเกิดเหตุผู้ถูกร้องรับว่าตนและคณะเดินทางลงไปในพื้นที่จังหวัดภูเก็ตเพื่อตรวจสอบการก่อสร้างอาคารชุดริมทะเลผู้ถูกร้องพุดจาโดยใช้ถ้อยคำและมีพฤติกรรมที่แสดงออกต่อพันตำรวจโท ป. และนายกเทศมนตรีกับผู้บริหารเทศบาลตำบลกระรอนเกี่ยวกับการไม่จับกุมกรณีพบเห็นการก่อสร้างที่ผิดกฎหมาย และกรณีไม่จัดทำสิ่งจำหน่ายที่ตำรวจดูแลความปลอดภัยผู้ถูกร้องและคณะ แต่ศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่า การกระทำดังกล่าวของผู้ถูกร้องเป็นเพียงให้เจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิบัติหน้าที่กฎหมาย แม้เป็นพฤติกรรมที่ไม่สุภาพ แต่ยังฟังไม่ได้อنهاเป็นการใช้สถานะหรือตำแหน่งก้าวก่ายหรือแทรกแซงเพื่อประโยชน์ของตนเองหรือผู้อื่นในการปฏิบัติราชการหรือการดำเนินงานในหน้าที่ประจำของบุคคลดังกล่าว ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๕ (๑) ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องไม่สิ้นสุดลง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๗) ประกอบมาตรา ๑๘๕ (๑)

บทที่ ๔ : คดีที่เกี่ยวกับพระราชกำหนด

คำวินิจฉัยศาลรธน.ที่ ๘/๒๕๖๙ เป็นกรณีประธานสภาผู้แทนราษฎร ส่งความเห็น ส.ส. ๑๓๓ คน ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๓ ว่า พระราชกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินเพื่อแก้ไขปัญหาผลกระทบจากสถานการณ์วิกฤตด้านพลังงานและสร้างการเปลี่ยนผ่านด้านพลังงานของประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๙ เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๒ หรือไม่

ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยเรื่องอำนาจรับคำร้องความว่า เป็นกรณีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน ๑๓๓ คน จำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนฯ เข้าชื่อกันเสนอความเห็นต่อผู้ร้อง ขอให้ส่งความเห็นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยว่า พระราชกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินฯ เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๒ หรือไม่ คำร้องเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๓ และพ.ร.ป.ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗ (๑) จึงมีคำสั่งรับคำร้องไว้พิจารณา

ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยความว่า

- สถานการณ์ความขัดแย้งในภูมิภาคตะวันออกกลางส่งผลกระทบต่ออย่างรุนแรงต่อความมั่นคงและเสถียรภาพพลังงานของโลก โดยเฉพาะประเทศไทยซึ่งพึ่งพาการนำเข้าพลังงานจากต่างประเทศในสัดส่วนสูง ทำให้ได้รับผลกระทบจากต้นทุนพลังงานและต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้น เมื่อพิจารณาเครื่องมือทางการคลังและกรอบวงเงินงบประมาณที่มีอยู่แล้ว (งบประมาณรายจ่ายงบกลาง รายการเงินสำรองฉุกเฉินหรือจำเป็นประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๙ และพ.ร.บ.งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ ๒๕๗๐) เห็นว่าไม่เพียงพอและไม่ทันต่อการแก้ไขวิกฤตพลังงานที่เกิดขึ้น ข้อเท็จจริงดังกล่าวรับฟังได้ว่า สถานการณ์ดังกล่าวถือเป็นสภาวะวิกฤตอันกระทบต่อความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ

- พระราชกำหนดฉบับนี้ มาตรา ๕ วรรคหนึ่ง แบ่งออกเป็น ๒ มาตรการ ได้แก่ (๑) เพื่อช่วยเหลือประชาชน เกษตรกร และผู้ประกอบการ ซึ่งได้รับผลกระทบจากสถานการณ์วิกฤตพลังงาน และ (๒) เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการใช้พลังงาน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ รองรับการเปลี่ยนผ่านการพึ่งพิงพลังงานฟอสซิลไปสู่การใช้

73

เทคโนโลยีพลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือกของภาครัฐ ภาคเอกชน ชุมชน และประชาชนทั่วไป ให้ทันต่อเหตุการณ์ รวมทั้งเพื่อพัฒนาทักษะของประชาชนและนวัตกรรมเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว และวัตถุประสงค์ในการกู้เงินตามมาตรา ๕ วรรคหนึ่ง (๑) และ (๒) เป็นมาตรการที่ต้องใช้ในการดำเนินการควบคู่กัน

พระราชกำหนดฉบับนี้จึงเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๒ วรรคหนึ่ง

- ส่วนที่ผู้ร้องกล่าวอ้างว่า การกู้เงินตามวัตถุประสงค์ของพระราชกำหนดฉบับนี้ มาตรา ๕ วรรคหนึ่ง (๒) และบัญชีท้ายพระราชกำหนดดังกล่าว เฉพาะในส่วนแผนงานหรือโครงการ ๒. มีลักษณะเป็นแผนงานหรือโครงการระยะกลางหรือระยะยาว ซึ่งมีอยู่ในแผนการดำเนินการล่วงหน้าของประเทศ ไม่อาจส่งผลกระทบต่ออย่างเฉียบพลันต่อระบบเศรษฐกิจ การเปลี่ยนผ่านด้านพลังงานของประเทศไทยยังไม่มีความพร้อม จึงต้องใช้ระยะเวลาในการดำเนินการนั้น เห็นว่า เป็นการกล่าวอ้างเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า มาตรการดังกล่าวถือเป็นกรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วนอันมิอาจหลีกเลี่ยงได้ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๒ วรรคสอง ไม่อยู่ในขอบเขตการตรวจสอบของศาลรัฐธรรมนูญ เนื่องจากการประเมินสถานการณ์ทางเศรษฐกิจ การกำหนดนโยบายสาธารณะ และการจัดลำดับความสำคัญของการใช้ทรัพยากรของรัฐ ถือเป็นดุลพินิจของคณะรัฐมนตรีที่เป็นฝ่ายบริหาร

- การตรวจสอบเรื่องดังกล่าวต้องอาศัยกลไกความรับผิดชอบทางการเมืองผ่านรัฐสภาเพื่อตรวจสอบความเหมาะสม ความจำเป็น และความคุ้มค่าของการใช้จ่ายเงินกู้ในฐานะผู้แทนของประชาชน คณะรัฐมนตรีจึงต้องเสนอพระราชกำหนดต่อรัฐสภาโดยไม่ชักช้าเพื่อให้รัฐสภาพิจารณาอนุมัติหรือไม่อนุมัติพระราชกำหนด ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๒ วรรคสาม และรัฐสภามีอำนาจและหน้าที่โดยตรงในการตรวจสอบพระราชกำหนดดังกล่าวว่าเป็นกรณีมีเหตุฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วนอันมิอาจจะหลีกเลี่ยงได้ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๒ วรรคสอง อีกทั้งรัฐสภายังมีหน้าที่ตรวจสอบด้วยว่า การกู้ยืมเงินตามพระราชกำหนดมีความจำเป็นที่จะต้องดำเนินการโดยเร่งด่วนและอย่างต่อเนื่องเพื่อแก้ไขวิกฤติของประเทศ โดยไม่อาจตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปีได้ทันหรือไม่ ตามพ.ร.บ.วินัยการเงินและการคลังของรัฐ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๕๓ หรือเป็นการกู้เงินเพื่อใช้จ่ายตามแผนงานหรือโครงการที่มีความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจและสังคมหรือไม่ และหน่วยงานของรัฐซึ่งเป็นเจ้าของแผนงานหรือโครงการมีความพร้อมที่จะดำเนินงานตามแผนงานหรือโครงการที่จะใช้จ่ายเงินกู้แล้วหรือไม่ ตามมาตรา ๕๗

15

จึงวินิจฉัยว่า พระราชกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินเพื่อแก้ไขปัญหาผลกระทบจากสถานการณ์วิกฤตด้านพลังงานและสร้างการเปลี่ยนผ่านด้านพลังงานของประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๔ เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๒ วรรคหนึ่ง ทั้งนี้ การดำเนินมาตรการและการใช้จ่ายเงินตามพระราชกำหนดนี้ คณะรัฐมนตรีต้องรักษาวินัยการเงินการคลังอย่างเคร่งครัด.

76

บทที่ ๕ : คติที่อยู่ในอำนาจของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

คำพิพากษาคดี อม. ๓๐/๒๕๖๘ เป็นกรณีนาย ช. ยื่นฟ้องจำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๗ ซึ่งเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตั้งแต่ปี ๒๕๕๔ ถึง ๒๕๕๗ กล่าวหาว่า ศาลปกครองสูงสุดมีคำพิพากษาเมื่อวันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๖๗ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรฯ โดยกรมอุทยานฯ กรมป่าไม้ ผอ.สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๑๒ สาขากระบี่ ผู้ว่าราชการจังหวัดกระบี่ นำที่ดินที่หมดอายุการอนุญาตจากกรมป่าไม้ จำนวน ๑๑ แปลง เนื้อที่ ๖๓,๓๒๔ ไร่ มาจัดระเบียบการอนุญาตให้กับราษฎรผู้ยากไร้ ไม่มีที่ทำกิน ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๕๖ ที่ระบุให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรฯ กับพวก ดำเนินการในทันที โดยจำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๗ ซึ่งเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรฯ ตั้งแต่ปี ๒๕๕๔ ถึง ๒๕๕๗ และจำเลยที่ ๗ เป็นรัฐมนตรีอยู่ถึงปัจจุบันรู้ดีว่าจะต้องนำที่ดินที่หมดอายุจากการอนุญาตตั้งแต่ปี ๒๕๕๕ มาดำเนินการจัดระเบียบการอนุญาตให้โจทก์กับพวกซึ่งเป็นผู้ยากไร้ไม่มีที่ดินทำกิน และราษฎรผู้ยากไร้อื่นๆ คนละไม่เกิน ๑๐ ไร่ โดยเสียค่าเช่า

77

แก่รัฐไร่ละ ๑๐๐ บาท ต่อปี แต่ไม่ดำเนินการ จึงถือว่าจำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๗ละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบในตำแหน่งหน้าที่ทางราชการขณะที่ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรฯ ในแต่ละช่วงเวลาดังกล่าว เป็นเหตุให้โจทก์กับพวกไม่ได้รับความเสียหาย ขอให้ลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗ ประกอบมาตรา ๘๓, ๘๔

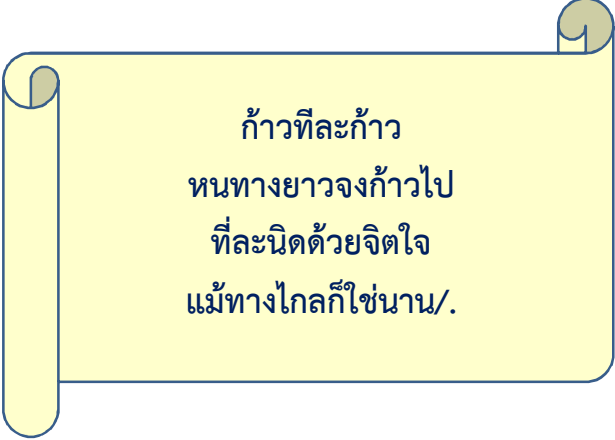
ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเห็นว่า คดีนี้ **มูลคดี** เป็นการกล่าวหาจำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๗ ซึ่งเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตามพร.ป. ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔ ในตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในแต่ละช่วงเวลา **ละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบเพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด** โดยไม่ปฏิบัติตามคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่พิพากษาให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรฯ นำที่ดินหมดอายุการอนุญาตจากกรมป่าไม้ จำนวน ๑๑ แปลง เนื้อที่ ๖๓,๓๒๔ ไร่ มาจัดระเบียบการอนุญาตให้กับโจทก์และราษฎรผู้ยากไร้ไม่มีที่ทำกิน อันเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗ ซึ่งเป็นคดีที่อยู่ในอำนาจของศาลฎีกาแผนก

/ 5

คดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตามพ.ร.บ.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๑๐ (๑) ซึ่งมาตรา ๒๓ ให้เฉพาะอัยการสูงสุดและคณะกรรมการป.ป.ช. เป็นผู้ที่มีอำนาจฟ้องคดีต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตามพ.ร.บ.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๐ ไว้เป็นการเฉพาะแล้ว กรณีไม่ อาจนำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒ (๔) และมาตรา ๒๘ มาใช้ บังคับแก่กรณีนี้ได้ โจทก์ซึ่งเป็นราษฎร หากประสงค์จะดำเนินคดีแก่จำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๗ ชอบที่จะดำเนินการร้องทุกข์กล่าวโทษแก่จำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๗ เพื่อให้คณะกรรมการป.ป.ช.หรืออัยการสูงสุดดำเนินการต่อไป

จึงมีคำสั่งไม่ประทับฟ้องของโจทก์ไว้พิจารณา ให้จำหน่ายคดีออกจากสารบบความของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

79

ก้าวทีละก้าว
หนทางยาวจงก้าวไป
ทีละนิดด้วยจิตใจ
แม้ทางไกลก็ไม่นาน/.

80